

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ
Кафедра податків і фіскальної політики

Кобзяк Наталія Володимирівна

**Митна політика України в контексті інтеграційних
трансформацій**

Спеціальність 8.03050801 – Фінанси і кредит

Магістерська програма «Фінанси в системі митних органів»

Студентка групи ФМОзм – 51

Кобзяк Н.В.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Герчаківський С.Д.

Дипломну роботу допущено

до захисту

«__»_____ 2014 р.

Завідувач кафедри податків і

фіскальної політики, д.е.н., професор

Крисоватий А. І. _____

РЕЗЮМЕ

Дипломна робота виконана на 129 сторінках. Аналітична частина роботи представлена в 24 рисунках, 10 таблицях, 4 додатках. Список використаних джерел налічує 88 одиниць.

Метою дослідження є вивчення особливостей здійснення митної політики у вітчизняній та зарубіжній практиці.

Об`єктом дослідження є теоретичні та організаційні аспекти реалізації митної політики України в євроінтеграційних процесів.

Предметом дослідження є практика застосування митних інструментів регулювання зовнішньої торгівлі органами доходів і зборів України.

Одержані висновки та наукова новизна полягає у систематизації теоретичних підходів щодо обґрунтування митної політики держави в умовах євроінтеграційних прагнень України, дослідження практичних аспектів митного адміністрування на прикладі рівненської митниці Міндоходів.

Ключові слова: митна політика, митні платежі, митне оформлення, митний контроль, органи доходів і зборів.

ABSTRACT

Diploma work is executed on 129 pages. Analytical part of work is presented in 24 pictures, 10 tables, 4 additions. The list of the used sources counts 88 units. A research aim is a study of features of realization of customs policy in home and foreign practice. A research object are theoretical and organizational aspects of realization of customs policy of Ukraine at euro integration processes. The article of research is practice of application of custom instruments of adjusting of foreign trade of accosts and collections of Ukraine organs. Got conclusions and scientific novelty consists in systematization of theoretical approaches in relation to the ground of customs policy of the state in the conditions of euro integration aspirations of Ukraine, research of practical aspects of custom administration on the example of the Rivne custom. Keywords: customs policy, custom payments, custom registration, custom control, organs of accosts and collections.

АНОТАЦІЯ

Кобзяк Н.В. Митна політика України в контексті інтеграційних трансформацій. – Рукопис. Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 8.03050801 «Фінанси і кредит», спеціалізація «Фінанси в системі митних органів». ТНЕУ. Тернопіль, 2014. В дипломній роботі автор дослідила сутнісні характеристики поняття «митна політика» в контексті забезпечення економічної безпеки, досліджує історичні аспекти становлення митної політики в Україні, характеризує особливості глобалізаційних процесів. В другому розділі автор на прикладі статистичних матеріалів Міндоходів, Рівненської митниці аналізує особливості справляння митних платежів, здійснення митного оформлення та митного контролю, протидії контрабанді та порушенням митних правил. В третьому розділі автором проаналізовано проблемні аспекти митної політики в контексті забезпечення митних інтересів держави.

ANNOTATION

Kobziak N.V. The customs policy of Ukraine is in the context of integration transformations. It is Manuscript. Research on the receipt of educationally-qualifying level master's "degree" after speciality 8.03050801 "Finances and credit", specialization "Finances in the system of custom authorities". TNEU. Ternopil, 2014. In diploma work author investigated descriptions of concept "customs policy" in the context of providing of economic security, investigates the historical aspects of becoming of customs policy in Ukraine, characterizes the features of globalizations them processes. In the second division an author is on the example of statistical materials, Rivne custom analyses the features of production of custom payments, realization of custom registration and custom control, counteraction to contraband goods and violations of custom rules. In the third division an author is analyze the problem aspects of customs policy in the context of providing of custom interests of the state.

Зміст

ВСТУП.....	5
Розділ 1. Концептуальні та організаційні засади реалізації митної політики держави.....	9
1.1. Семантична характеристика дефініції «митна політика держави».....	9
1.2. Історична генеза вітчизняної митної політики.....	35
Висновки до розділу 1	
Розділ 2. Прагматизм реалізації митної політики України в сучасних умовах	41
2.1. Аналіз зовнішньоторговельних потоків України.....	41
2.2. Діяльність органів доходів і зборів в процесі реалізації митної політики.....	49
2.3. Ефективність виконання бюджетних завдань митними інституціями.....	58
Висновки до розділу 2	
Розділ 3. Проблемні аспекти та напрямки вдосконалення митної політики України.....	76
3.1 Пріоритети удосконалення митної політики України в контексті забезпечення її митних інтересів.....	76
Висновки до розділу 3	
Висновки та пропозиції.....	103
Список використаних джерел	108
Додатки	

ВСТУП

Держава повинна займати нейтральне положення між своїми митницями і своєю торгівлею та поступати так, щоб вони не шкодили один одному.

**Шарль Л. Монтеск'є (1689-1755),
Французький просвітник, правознавець, філософ.**

Визначальне місце у подоланні внутрішніх дисбалансів європейської інтеграції України займає побудова адекватної митної політики держави, яка б дозволила мінімізувати ризики у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Зовнішньоекономічна діяльність в усіх країнах є важливим чинником економічного зростання і спрямована на реалізацію переваг міжнародного поділу праці, що є важливим в умовах сучасного глобалізованого світу. Регулювання зовнішньоекономічних відносин завжди було в центрі уваги як теоретиків, так і органів державної влади. Зокрема, меркантилісти, як представники першої економічної школи, об'єктом своїх досліджень обрали зовнішню торгівлю, в якій вбачали основне джерело зростання багатства країни.

Основні напрями регулювання міжнародної торгівлі – протекціонізм та фритредерство – знаходимо і в працях вчених-представників класичної школи політичної економії, які в даний час особливо актуальні. Так, А.Сміт, відстоюючи принципи вільної торгівлі, вважав необхідним запровадження мита як засобу національної безпеки. Д. Рікардо у теорії порівняльних переваг у зовнішній торгівлі зазначав, що «за умов вільної торгівлі кожна країна вкладає свій капітал і працю в галузі промисловості, які приносять їй найбільшу вигоду». Утім, як демонструє світовий досвід, абсолютно вільної торгівлі й відкритої економіки не існувало ніколи і не буде у найближчому майбутньому, отож проблеми митного регулювання завжди були і будуть актуальними.

Для сучасного етапу розвитку зовнішньоекономічних зв'язків характерні тенденції до лібералізації торговельних відносин, які породжують ризики втрати економічної безпеки держави. Тому ефективного здійснення країною

активної і цілісної митної політики та реалізація митними органами завдань економічної безпеки є запорукою захисту економічних інтересів держави. Складовою митної справи та однією з основних функцій митних органів будь-якої країни є митно-тарифне та нетарифне регулювання. Мито, як податок на споживання, виконує економічні та торговельно-політичні функції, а саме: слугує засобом захисту національного товаровиробника від іноземної конкуренції, стимулює розвиток окремих видів економічної діяльності, забезпечує надходження коштів до державного бюджету, зменшує ступінь залежності країни від глобальних процесів та є засобом впливу на конкурентів з метою одержання певних вигод.

Застосування новітніх інформаційних технологій, вдосконалення організації та управління в митних органах країн світу, перехід до системи електронної обробки інформації на митних кордонах змінюють цілі і завдання митної системи держави та обумовлюють необхідність якісної професійної підготовки фахівців для роботи в органах доходів і зборів.

Метою дипломної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних пропозицій щодо удосконалення митної політики держави в контексті участі України у євроінтеграційних процесах.

Для досягнення мети дослідження було поставлено та вирішено наступні задачі теоретичного, методологічного та практичного характеру:

- охарактеризувати теоретичні особливості дефініції «митна політика держави»;
- розкрити сутність процесів глобалізації у сучасній економіці;
- дослідити процес становлення митної політики України в історичному контексті;
- здійснити порівняльний аналіз митного регулювання в Україні та Європейському Союзі;
- проаналізувати тенденції розвитку зовнішньоторговельних потоків вітчизняної економічної системи України;

- відслідкувати особливості митного адміністрування на прикладі Міністерства доходів і зборів України;
- визначити особливості виконання бюджетних завдань на прикладі Рівненської митниці;
- визначити шляхи вирішення проблем щодо вдосконалення митної політики держави;
- проаналізувати особливості міжнародного митного співробітництва.

Об'єктом дослідження є теоретичні та організаційні аспекти реалізації митної політики України в євроінтеграційних процесів.

Предметом дослідження є практика застосування митних інструментів регулювання зовнішньої торгівлі органами доходів і зборів України.

В процесі дослідження було використано закони України, постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України стосовно проблем регулювання зовнішньоекономічної діяльності, міжнародні економічні угоди, нормативні документи ГАТТ/СОТ. В процесі роботи над дипломною роботою вивчено та узагальнено теоретичні положення, що стосуються проблеми дослідження, викладені в монографіях і наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів.

Інформаційною основою роботи стали статистичні дані Міністерства доходів і зборів, Державної служби статистики та Рівненської митниці Міндоходів, офіційні звіти та аналітичні публікації провідних міжнародних економічних організацій.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у систематизації теоретичних підходів щодо обґрунтування митної політики держави в умовах євроінтеграційних прагнень України, дослідження практичних аспектів митного адміністрування на прикладі рівненської митниці Міндоходів.

Апробація результатів дослідження мала місце на Науково-практичній студентській конференції «Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів», яка відбулася в м. Тернопіль 3 квітня 2014 року.

Виходячи з логіки дослідження, поставленої мети та окреслених завдань, визначено структуру роботи, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Дипломна робота виконана на 129 сторінках. Аналітична частина роботи представлена в 24 рисунках, 10 таблицях, 4 додатках. Список використаних джерел налічує 88 одиниць.

РОЗДІЛ І

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

1.1. Семантична характеристика дефініції «митна політика держави»

Інтеграція України до глобального й європейського політичного, економічного та правового простору - процес дуже складний та неоднозначний. На цьому шляху існують загрози неконтрольованого з боку держави відкриття національних ринків, що пов'язане з певними ризиками, серед яких - ризики зниження експортного потенціалу та створення конкуренції для вітчизняних виробників товарів. Саме тому в Україні особливої уваги та гостроти набуває питання щодо удосконалення системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності з метою підвищення її ефективності, визначення принципів та напрямів удосконалення, застосування необхідних інструментів регулювання.

Досвід економічно розвинутих країн світу свідчить, що державна політика повинна окреслювати рамки економічної діяльності учасників економічних відносин, стимулюючи або стримуючи її залежно від існуючих економічних пріоритетів. При цьому, одним з головних завдань регулювання економічної системи є підтримання динамічної рівноваги між спрощенням організації діяльності суб'єктів ЗЕД та державним контролем за нею для досягнення визначених державою показників економічних перетворень у суспільстві.

Митна справа є економічним інструментом держави для реалізації її митної та зовнішньоекономічної політики. Але на сьогодні існують різні підходи при формуванні цілей, змісту, сутності та визначень поняття митної політики держави та митної справи.

Науковому розв'язанню проблем узагальнення та імплементації інститутів реалізації митної політики та здійснення митної справи присвячено праці таких науковців як Башнянин Г.І., Бережнюк І.Г., Деркач Л.В., Додін Є.В., Іващук І.О., Карамбович І.М., Ківалов С.В., Ляшенко В.І., Мартинюк В.П., Мостовий А.С.,

Нурсєв Р.М., Писний П.Я., Приймаченко Д.В., Тарасевич В.М., Терещенко С.С., Третяк Г.С. та ін.

Митна політика є відображенням завдань, які держава має на меті при її реалізації, тому постійно змінюється. Наприклад, Велика радянська енциклопедія (1946 р.) містить таке визначення: «митна політика - система заходів, проведених державою стосовно іноземних інвесторів і транзитних товарів та своїх експортних товарів. Вона є складовою частиною торгівельної політики й здійснюється з метою впливу на розміри, структуру і характер імпорту, експорту та транзиту шляхом установаження ввізного, вивізного і транзитного мита та інших зборів і податків, контингентування ввезення, заборони пропуску через кордон ввезених і товарів, що вивозяться, та ін.»

У травні 1964 р. був затверджений новий Митний кодекс СРСР, який існував до середини 80-х років. У цьому Кодексі митна політика трактувалась як складова частина внутрішньої та зовнішньої політики. У 1986-1991 рр. митна служба виділилася в окрему галузь державного управління. Функції митної системи того часу, як і раніше, полягали в забезпеченні дотримання монополії держави на зовнішньоекономічну діяльність.

Й.Л. Рисич, оцінюючи митну політику тих часів, зазначав, що радянський конституціоналізм, складовими якого були митна політика та митна справа, мав переважно ідеологічний зміст, але не правовий [1].

У Митному кодексі Союзу РСР, який був прийнятий в березні 1991 р., поняття митної політики поєднувалось з поняттям митної справи, що в подальшому викликало чимало дискусій. Зазначаючи значні розбіжності цих категорій, Д.В. Приймаченко наводить такі аргументи на користь трактування митної політики як більш змістовного поняття, ніж митна справа: митна справа є складовою діяльністю держави в особі її компетентних органів у відповідних внутрішніх та зовнішніх сферах, а митна політика повинна визначати напрями цієї діяльності; митна політика визначає зміст діяльності держави у цій сфері, способи її організації, тобто фактично визначає зміст і способи організації

митної справи; митна справа виступає лише одним з багатьох засобів реалізації митної політики [2].

Розкриваючи зміст категорії «митна політика», В.В.Сандровський визначає митну політику як систему заходів що регулюють ввезення, вивезення і транзит переміщуваних через кордон даної країни товарів та інших предметів, їх митне оподаткування, оформлення та контроль [3]. При цьому він зазначає, що митна політика не зводиться лише до техніки митної справи, до власне митних заходів на кордоні чи у зв'язку з його перетинанням (огляд і випуск вантажів, нарахування мита тощо). Це поняття є широким, воно охоплює різні сторони діяльності держави у сфері зовнішньоекономічних зв'язків.

Аналізуючи механізм формування та реалізації митної політики, І.Г.Бережнюк [4] зазначає, що на етапі формування митної політики суспільне уявлення про митне регулювання та митну справу у взаємозв'язку з економічними інтересами і цілями держави впливають на визначення орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання. У межах визначення митної політики формується система митного регулювання, яка, окрім механізмів митно-тарифного та нетарифного регулювання, включає митну систему. Вплив держави в особі митних органів та інших суб'єктів митних відносин, причетних до переміщення товарів та транспортних засобів, з метою підпорядкування її дій своїм економічним інтересам, запускає механізм митного регулювання, який реалізується через митну справу та з діяльності митних органів починається реалізація митної політики.

Й.Л. Рисич зазначав, що митна справа є важливим атрибутом державного суверенітету, що завжди зумовлювало наявність чи відсутність правового регулювання митної справи в конституційних документах [1].

Зміст і функції митної політики розкривають С.В. Ківалов та Б.А. Кормич. Вони визначають митну політику як певний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування митних кордонів і на забезпечення захисту національних інтересів, а також національної безпеки держави в зовнішньоекономічній сфері [5].

Різним чином трактують зазначені поняття в різних країнах світу (приклади визначення терміну "митна політика" в митних кодексах деяких країн світу наведено в таблиці 1.1).

Таблиця 1.1

Особливості трактування дефініції «митна політика» в кодексах деяких країн [2,4,6,7]

Країни	Визначення митної політики	Цілі
Україна	Замість терміну "митна політика" виділений термін "державна політика у сфері державної митної справи", яка визначається як система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України.	Забезпечення національних митних інтересів та безпеки України
Російська Федерація	Визначення відсутнє, надано визначення митної справи та законодавче закріплено митне регулювання.	Відсутні у Кодексі
Республіка Білорусь	На території республіки здійснюється єдина митна політика, яка є частиною внутрішньої та зовнішньої політики.	Цілями митної політики є забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю, стимулювання розвитку національної економіки.
Республіка Казахстан	Митна політика - це складова частина внутрішньої та зовнішньої політики.	Цілями політики є стимулювання розвитку економіки та захист економічних інтересів, забезпечення ефективного митного контролю за іншими цілями, встановленими актами Республіки Казахстан.
США	Митна політика - оптимальна конфігурація цілей, принципів, функцій, напрямів ведення митної справи.	Оптимальне ведення митної справи
Австралія	Система заходів, що застосовуються державою з метою встановлення певної конфігурації митного оподаткування на імпортовані в країну товари та проходження ними митних формальностей.	Певна конфігурація митного оподаткування
Китай	Частина зовнішньоторговельної діяльності держави, яка регламентує обсяг, структуру і умови експорту та імпорту товарів.	Цілями митної політики є формування інституційних механізмів, що гарантують розвиток та безпеку національної економіки.
Індія	Комплекс заходів і напрямів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюються через митну систему.	Формування системи забезпечення захисту та стимулювання національної економіки.
ЄС	Складова частина внутрішньої і зовнішньої політики держави, що здійснюються в рамках відповідних закріплених законом інституцій	Забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю та регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань щодо захисту внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки

20 квітня 2012 року Президентом України був підписаний новий Митний кодекс України (далі - МКУ), який набув чинності з 1 червня 2012 року. У відповідності до МКУ термін «митна політика» був змінений на «державну політику у сфері державної митної справи», що визначається як система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України

[6], регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через: механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань.

Підставою для зміни визначення «митна політика» на визначення «державна політика у сфері державної митної справи» став Указ Президента України від 12.05.2011р. № 582/2011 «Про Положення про Державну митну службу України» де зазначено, що основними завданнями Держмитслужби України є: внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері державної митної справи; реалізація державної політики у сфері державної митної справи.

Проте слід зазначити, що в діючому Указі Президента України від 08.04.2011 р. № 446/2011 «Положення про Міністерство фінансів України» зазначено, що Мінфін України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, податкової, митної політики, а основними завданнями Мінфіну України є: формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, податкової і митної політики.

У статті 7 МКУ визначений термін «державна митна справа», під якою розуміється встановлений порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані

на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи[8]. Але ці визначення в МКУ створюють певні правові колізії з Конституцією України та іншими законодавчими актами.

Так, використання у назві статті 5 МКУ терміну «державна політика у сфері державної митної справи» суперечить п. 9 ст. 85 та п. 8 ст. 92 Конституції, в яких використовується термін «митна справа», а не «державна митна справа». Митна справа сама по собі є напрямком державної діяльності, а застосування терміну «державна митна справа», як визначене в ст. 5 МКУ, створює таку ситуацію, що нібито може існувати і «недержавна» митна справа. У Конституції України чітко розрізняють внутрішню і зовнішню політику, зовнішньоекономічну діяльність та митну справу. Причому формується збалансована конструкція, за якої зовнішньоекономічна діяльність є об'єктом регулювання в рамках внутрішньої та зовнішньої політики, а митна справа є засобом такого регулювання. Зокрема, передбачається, що визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики, а таким чином і засад зовнішньоекономічної діяльності та митної справи віднесено до повноважень Верховної Ради (п. 5 ст. 85 та п. 9 ст. 92 Конституції України відповідно). В той же час до компетенції Кабінету Міністрів України віднесено організацію та забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України та митної справи (п. 8 ст. 116 Конституції України). Таким чином, застосування терміну «політика у сфері митної справи» не відповідає тому колу питань, які насправді вирішуються за допомогою митної справи, і помилково змішує митну політику та діяльність з її реалізації.

Посилання на діючий Указ Президента України «Про Положення про Державну митну службу України» від 2011 року є недостатньо обґрунтованим, оскільки цей указ підготовлений під діючий Митний кодекс України, а при зміні кодексу повинен змінюватися й указ, який формується на основі нових норм, прийнятих новим законом.

Тому існує потреба внести зміни до назви статті 5 МКУ та визначити її назву як «Митна політика» та назву статті 7 як «Митна справа». Це уточнення

буде відповідати Конституції України, Указу Президента України від 08.04.2011 р. №446/2011 «Про Положення про Міністерство фінансів України» та прийнятому в міжнародній практиці визначенню.

В МКУ існують певні правові колізії з Конституцією України та іншими законодавчими актами, що потребує уточнення його положень в частині використання термінів «митна політика» та «митна справа». Тому викладені пояснення, а також той факт, що термін «митна політика» засовується у вітчизняному законодавстві починаючи з 1991 р. свідчать про необхідність заміни в МКУ визначення «державна політика у сфері митної справи» на «митна політика», а «державна митна справа» на «митна справа».

Важливим видається також визначення базового поняття митної справи як засобу реалізації митної політики шляхом організації та провадження митної діяльності, яка, у свою чергу, є формою здійснення митної справи, котра включає в себе митне регулювання, митні правила, митні процедури, боротьбу з контрабандою й порушеннями митного законодавства, інші засоби забезпечення митної безпеки та досягнення цілей і виконання завдань, установлених державою для митної служби. Оскільки безпосередньо митна справа організується й реалізується митною службою, яка є органом виконавчої влади, якому делеговано право здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, то митна служба є головним суб'єктом забезпечення митної безпеки, а предметом митної безпеки, тобто тим, на захист чого митну безпеку спрямовано, є митні інтереси держави. Тоді об'єкт митної безпеки – діяльність митної служби із забезпечення митних інтересів держави. Місце митної безпеки в системі національної безпеки та її зв'язок з митною політикою представлено на рис. 1.1.

Політика як така має багатоаспектну структуру. Науковці, визначаючи зовнішньоекономічну чи митну політику, переважно зосереджуються на її процесуальному аспекті, залишаючи поза увагою інституціональний та нормативний аспекти. Процесуальний аспект привабливий і для нас, бо саме він виокремлює митну політику з різноманітних видів управлінської діяльності.

Однак без урахування інституціонального аспекту втрачаються такі основи будь-якої політики, як конституційний та правовий порядок. Домінантами нормативного аспекту є цілі, завдання та об'єкти політики. Тому політика - це не стільки функціонування державного апарату як такого, скільки розв'язання ним конкретних суспільних проблем у тій чи іншій формі: через нормотворчість, діяльність щодо підтримання або зміни відносин тощо.

Об'єднує ж більшість авторів думка, що основною метою митної політики є захист інтересів держави, який реалізується через внутрішню та зовнішню політику. Зовнішня політика спрямовується на створення сприятливих умов для досягнення основних завдань внутрішньої політики. Сфери реалізації та взаємозв'язок внутрішньої економічної й зовнішньоекономічної політики держави окреслюються в теоретичному та практичному плані достатньо чітко. Проте сфера митної політики як складової частини внутрішньої та зовнішньої політики держави трактується різними науковцями неоднаково.

Визначаючи взаємозв'язок митної справи та митної політики, фахівці вимушені констатувати, що досить часто існує не дуже коректний підхід до цього питання, причиною якого є неправильне визначення як на законодавчому, так і на теоретичному рівні співвідношення понять митної політики, митного права та митної справи, коли перші два включалися до обсягу останнього.

Так, К.К. Сандровський, підкреслюючи що митна політика є складовою митної справи, а разом вони належать до найважливіших проявів суверенітету держави і тому є предметом турботи й уваги з боку законодавчої влади і зовнішньоекономічних органів при формуванні міжнародно-правової позиції, визначає саму митну політику як систему заходів, спрямованих на забезпечення економічної охорони державних кордонів і виконання зовнішньоекономічної програми держави в міжнародному спілкуванні засобами митного регулювання, тобто державного впливу на сферу митних стосунків [11].

Серед структурних елементів митної справи виділяє митну політику і Ф.Л.Жорін. Митна політика, на його думку, становить серцевину митної справи, всі складові якої призначені для вдосконалення та ефективної реалізації цієї

політики. Така позиція виглядає до певної міри неузгодженою з твердженням цього ж автора, що митна справа - це інструмент митної політики [12].

Як вже зазначалося, концептуально іншого підходу дотримується Б.М.Габричидзе. Очевидність того, що митна політика виходить за рамки митної справи, він обґрунтовує цілями митної політики, значну частину яких, на думку науковця, неможливо досягти лише через митну справу. Зокрема, такими цілями митної політики вважаються регулювання товарообігу, стимулювання розвитку національної економіки, сприяння проведенню структурної перебудови економіки держави та ін. Базуючись на такому підході, автор у найзагальнішому вигляді визначає митну політику як систему політико-правових, економічних, організаційних та інших широкомасштабних заходів, спрямованих на реалізацію і захист внутрішніх та зовнішньоекономічних інтересів з метою динамічної реалізації політичних і соціально-економічних перетворень [13].

Подібної доктрини у визначенні поняття митної політики дотримується російський автор А. М. Козирін [14]. На його думку, митна політика являє собою цілеспрямовану діяльність держави щодо регулювання зовнішньоторговельного обміну (обсягу, структури і умов експорту та імпорту) через установавання відповідного митного режиму переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон. Окремо автор звертає увагу на взаємозв'язок митної політики та митної справи, підкреслюючи, що взяті разом різні напрямки діяльності митних органів становлять зміст митної політики, що проводиться в державі.

К.К. Сандровський також звертає увагу, що митна політика не зводиться лише до техніки митної справи, до власне митних заходів на кордоні чи у зв'язку з його перетином, що це поняття ширше, воно охоплює різні сторони діяльності держави у сфері зовнішньоекономічних зв'язків [15].

Український дослідник митно-тарифної політики О.П. Гребельник [10] аргументує недоцільність ототожнення понять "митна політика" та "митна справа". На його думку, митна політика - це ширше поняття, ніж митна справа, оскільки митна справа є тільки засобом реалізації державної митної політики, і саме митна політика визначає основні цілі, завдання та функції митної справи. Окремо автор наголошує на необхідності врахування при визначенні митної політики таких основних підходів до її трактування, як владно-правовий, організаційно-інституціональний, економічний і психоетичний, які з великої кількості інтерпретацій поняття митної політики запропонував згрупувати О.Д.Єршов [16].

Згідно з владно-правовим підходом митна політика розглядається як система заходів та нормативно-законодавча база регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Організаційно-інституціональний підхід зосереджує увагу на законодавчих та виконавчих органах, причетних до розробки та реалізації митної політики. Економічний підхід до митної політики зводить її до вибору оптимальної моделі взаємовідносин зі світовою системою господарювання в межах між протекціонізмом та вільною торгівлею. За психоетичним підходом, митна політика сприймається автором як своєрідна

характеристика психологічних відносин, які склалися в процесі її розробки та прийняття.

На переконання О.Д. Єршова, в предметно-практичній діяльності і пізнанні митної політики важливе значення має уявлення про "об'єкт" і "суб'єкт". Під об'єктом економічного підходу в митній політиці розуміється те, на що спрямований економічний вплив з боку митних органів (товар, транспортні засоби, послуги, інтелектуальна власність і фізичні особи, які перетинають митний кордон України). Суб'єкт митної політики - керуюча система митних органів як сукупність активних органів, які приймають та реалізують рішення щодо економічних питань регулювання зовнішньої торгівлі.

Об'єктом владно-правового підходу в митній політиці є відносини, що складаються під час реалізації цієї політики і, на погляд регулятивного органу держави, підлягають правовому регулюванню, інформуванню та охороні. Суб'єкт владно-правового підходу - фізичні та юридичні особи, тобто індивідуальні й колективні суб'єкти, наділені законом спроможністю реалізовувати права та юридичні обов'язки. Об'єктом психоетичного підходу в митній політиці вважається реальна зацікавленість різних людей, на яку спрямована активність взаємопов'язаних з цією зацікавленістю суб'єктів. Суб'єктом даного підходу є окремих співробітник чи колектив митних органів. Об'єкт організаційно-інституціонального підходу являє собою різне організаційно-просторове наповнення митних територій і кордонів держави, на яке впливає суб'єкт митної політики. Під останнім розуміється система інститутів митної справи, яка організаційно впливає на об'єкти митної політики.

Таким чином, митна політика характеризується не лише рядом підходів, але й різним розумінням об'єктів та суб'єктів. Порівняння різних підходів до митної політики та відповідного розуміння об'єктів та суб'єктів митної політики (табл. 1.2) переконує нас у необхідності розробки управлінського підходу, в якому поєднуються управлінські аспекти всіх цих підходів.

Порівняння підходів визначення «митна політика» [9]

Підхід до митної політики	Митна політика відповідно до підходу	Об'єкт	Суб'єкт
Владно-правовий	Система заходів та нормативно-законодавча база регулювання ЗЕД	Відносини, що складаються під час реалізації митної політики	Фізичні та юридичні особи
Організаційно-інституціональний	Законодавчі та виконавчі органи, причетні до розробки та реалізації митної політики	Організаційно-просторове наповнення митних територій і кордонів	Система інститутів митної справи
Економічний	Вибір оптимальної моделі взаємовідносин зі світовою системою господарювання в межах між протекціонізмом та вільною торгівлею	Все, на що спрямований економічний вплив з боку митних органів	Митні органи
Психоетичний	Характеристика психологічних відносин, які склалися в процесі розробки та прийняття митної політики	Зацікавленість різних людей, на яку спрямована активність взаємопов'язаних з цією зацікавленістю суб'єктів	Окремий співробітник чи колектив митного органу

Таким чином, переважна більшість авторів погоджуються, а частина окремо підкреслюють, що митна політика - це складова внутрішньої та зовнішньої політики. Щоправда, П.В. Дзюбенко наголошує, що точніше буде вважати митну політику похідною внутрішньої та зовнішньої політики.

Сучасні економісти визначають політику як загальні орієнтири для дій і прийняття рішень [17], а проведені теоретичні дослідження [18] переконують, що митна політика - це система орієнтирів (рамкових стандартів) митного регулювання, зорієнтована на забезпечення економічних інтересів і цілей держави.

Таким чином, наявність різних підходів до трактування митної політики пояснюється багатогранністю цього виду діяльності, що настійно потребує

проведення поглиблених наукових досліджень. Необхідно не тільки зрозуміти і визначити підходи до митної політики в сучасних умовах, але й усвідомити їх взаємозв'язок з іншими категоріями, такими як принципи митної політики, об'єкт і суб'єкт її вивчення.

1.2. Історична генеза вітчизняної митної політики

Проголошення державного суверенітету і незалежності України обумовило нагальну потребу в забезпеченні належного захисту економічних інтересів української держави. Закони України "Про митну справу в Україні" (прийнятий 25 червня 1991 року), „Про Єдиний митний тариф” та Митний кодекс (введені в дію протягом 1991-1992 років) стали законодавчою основою організації митної справи в державі, утворення митної системи України.

У спадок від Радянського Союзу Україна отримала 25 митниць, 49 митних постів із чисельністю особового складу в 1991 році 2 тис. осіб (на 1 січня 2004 року штатна чисельність митної служби становила 18,3 тис. одиниць). Функціонувало 29 автомобільних пунктів пропуску, 14 залізничних, 4 авіаційних та 17 морських і річкових пунктів пропуску. Зосереджені переважно на заході та півдні країни, ці митні органи, за своїм технічним і кадровим забезпеченням, а також за умов відсутності законодавчого врегулювання не мали змоги забезпечити належну організацію митного оформлення та контролю на більш, ніж 7 тисячах кілометрів державного кордону.

У 1992 році Україна стає повноправним членом Всесвітньої митної організації. 5 лютого 1992 року прийнято Закон України "Про Єдиний митний тариф", який визначив основні напрями тарифного регулювання.

За 22 роки існування митної служби в становленні правотворчої діяльності можна виділити шість етапів розвитку (табл. 1.3).

Перший (1991-1993 рр.) – період, який можна визначити як “пострадянський”, оскільки митні органи у той період діяли відповідно до

нормативно-правових актів, які були прийняті у свій час Митним комітетом СРСР, і правотворча діяльність в Україні лише незначними змінами. Деякі акти цього періоду діяли аж до 1999 р., наприклад Наказ міністерства культури СРСР від 23.03.87 р. № 120 “О порядке контроля за вывозом из СССР культурных ценностей” (У вересні 1999 р. набрав чинності Закон України «Про порядок вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»).

Таблиця 1.3.

Етапи розвитку організації митної системи та митної політики України

Етапи	Роки	Характеристика
1-й етап	1991-1993	Орієнтація на регулювання експорту
		Відсутність належного законодавчого забезпечення, імпортне мито справлялося відповідно до митного тарифу СРСР, головна увага приділялася експортному миту, імпортне мито було спрямована на поповнення внутрішнього ринку імпортними товарами, Україна стає повноправним членом Всесвітньої митної організації (ВМО) (1992 р.)
2-й етап	1994-1995	Орієнтація на податкові надходження від ЗЕД
		Основною метою цього етапу було забезпечення поступлень в бюджет від оподаткування імпорту, створено Митно-тарифну раду, прийняті законодавчі зміни при застосуванні ввізного мита.
3-й етап	1996-1998	Орієнтація на товаровиробника
		При проведенні зовнішньої політики посилюються протекціоністські заходи, механізм тарифного регулювання спрямовується на захист вітчизняного товаровиробника, значна увага приділяється питанням визначення митної вартості, країни походження та тарифної позиції, Україна обрана до Фінансового комітету ВМО (1997 р)
4-й етап	1998 – 2007	Вдосконалення системи митно-тарифного регулювання в Україні
		Прийняття Митного кодексу (2001 р.), вдосконалення діючої законодавчої бази, приведення діючої митної системи до вимог ГАТТ/СОТ.
5 етап	2008 – 2010	Вступ у СОТ, реорганізація структури митних органів, спрощення митних процедур, впровадження «Електронної митниці», розробка та прийняття змін до Митного Кодексу України
6 етап	2011- по сьогодні	Розробка і впровадження нової редакції Митного кодексу України (редакція 2013р.), реорганізація митних органів шляхом ліквідації Державної митної служби України та утворення Міністерства доходів і зборів України на базі Державної податкової і митної служб держави.

Другий (1993-1996 рр.) – етап становлення правотворчої діяльності митних органів. У цей час створювалися нормативно-правові акти відомчого характеру, які мали за мету врегулювати прогалини в митному законодавстві.

Третій етап розпочався у 1996 р. після прийняття Конституції України. Значно зросли вимоги до змісту правових актів нормативного характеру, адже вони повинні перш за все відповідати основній умові – положенням Конституції України. Виник принципово новий погляд на призначення митного законодавства – воно повинне ґрунтуватися на конституційно визначеному обов'язку утвердження і забезпечення прав людини, адже права і свободи, як впливає зі змісту ст. 3 Конституції України, повинні бути тією межею, яка зумовлює параметри владної діяльності органів держави.

Четвертий етап – це етап після прийняття нової редакції Митного кодексу України, адаптованого до вимог сучасних гармонізованих систем кодування та опису товарів, міжнародних конвенцій ГАТТ і СОТ, а також нових можливостей міжнародного співробітництва в рамках глобальної інтеграції світових ринків.

До 1993 року тарифна політика орієнтується на регулювання експорту, імпортна політика є ліберальною. Перевага віддана експортному миту. Імпортне мито справляється згідно з митним тарифом СРСР, який має дві основні особливості - сировина, устаткування та обладнання не обкладаються митом; продукти харчування та товари широкого вжитку обкладаються за

У 1995 – 1996 роках розпочалось активне застосування режиму вільної торгівлі з країнами СНД та Балтії. Зважаючи на те, що заходи тарифного регулювання стосуються лише близько 30% імпорту, з метою захисту вітчизняного товаровиробника розпочинається робота з удосконалення Єдиного митного тарифу.

Протягом 1997 - 1998 років вдосконалюється робота підрозділів з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. На початку 1998 року на кордоні з Польщею введено в експлуатацію найбільший у Східній Європі міжнародний пункт пропуску “Краковець” пропускнуою спроможністю до 5 тисяч легкових автомобілів на добу. У березні 1998 року розпочав

функціонування пункт пропуску “Гоптівка”, побудований з урахуванням європейських стандартів. Його пропускна спроможність – 7 тисяч автомобілів на добу.

Визнанням зрослого авторитету митної служби України стало обрання її у 1997 році до складу Фінансового комітету Всесвітньої митної організації, а у 1998 році - до складу Політичної комісії цієї організації.

Наприкінці 2000 – на початку 2001 років в усіх митних органах запроваджено єдині технології здійснення митного контролю при переміщенні суб'єктами ЗЕД товарів, предметів і транспортних засобів через автомобільні пункти пропуску, а також водним (морським, річковим і поромним) та авіаційним транспортом.

Період 2003-2004 років характеризується як етап комплексного удосконалення діяльності митної служби і реалізації заходів з наближення стандартів її роботи до європейського й світового рівня. За всіма напрямками вдосконалення діяльності Держмитслужби, визначеними Указами, зроблено реальні кроки вперед. Завершено роботу з нормативно-правового забезпечення реалізації положень нового Митного кодексу України. Всі митниці виведено з підпорядкування регіональних митниць та підпорядковано безпосередньо центральному апарату Держмитслужби.

П'ятий етап, започатковувався з 2004 року, коли Україна активно проводила діяльність в напрямку приєднання до Світової організації торгівлі (СОТ). Проте втілити його вдалося лише 15 травня 2008 року, коли було досягнуто цієї мети. В той же час проведено знову ж таки наступний етап реорганізації структури митних органів, внаслідок чого в Україні у 2008р. діяло 2 регіональні (Київська і Енергетична) і 26 митниць, 3 Департаменти, 7 спеціалізованих митних установ і 2 спілки.

Також, на цьому етапі з 2007 року Держмитслужба активно долучається до розробки системи електронного урядування і в 2008р. було схвалено Концепцію створення багатофункціональної комплексної системи "Електронна митниця" від 17 вересня 2008 р., яка покликана забезпечити мінімізацію бюрократичних

процедур, усунення суб'єктивного фактору і, як результат, зменшення корупційних ризиків.

На шостому етапі розвитку Державної митної служби України варто відмітити низку законодавчих та організаційних змін, внаслідок чого відбувалася постійна реорганізація організаційної структури з метою пошуку її оптимальної моделі, а також напрацювання ряду законодавчих ініціатив, які пізніше були втілені як в новій редакції Митного кодексу, яку поспіхом приймали, а потім відміняли її норми у 2011р., проте кінцевий варіант Кодексу все ж було сформовано і прийнято в редакції документу від 13.03.2012№ 4495.

Подібна ситуація відбулася і з організацією митної системи шляхом реорганізації митних органів, яка реалізувалася внаслідок злиття органів контролю в сфері митної справи та оподаткування в новому органі виконавчої влади – Міністерстві доходів і зборів України. Відповідний Указ Президента був підписаний 24 грудня 2013 року і це стало завершальною фазою шостого етапу розвитку митних органів незалежної України.

ВИСНОВКИ ДО І РОЗДІЛУ

Митна політика є відображенням завдань, які держава має на меті при її реалізації, тому постійно змінюється. Наприклад, Велика радянська енциклопедія (1946 р.) містить таке визначення: «митна політика - система заходів, проведених державою стосовно іноземних інвесторів і транзитних товарів та своїх експортних товарів. Вона є складовою частиною торгівельної політики й здійснюється з метою впливу на розміри, структуру і характер імпорту, експорту та транзиту шляхом установаження ввізного, вивізного і транзитного мита та інших зборів і податків, контингентування ввезення, заборони пропуску через кордон ввезених і товарів, що вивозяться, та ін.».

Важливим видається також визначення базового поняття митної справи як засобу реалізації митної політики шляхом організації та провадження митної

діяльності, яка, у свою чергу, є формою здійснення митної справи, котра включає в себе митне регулювання, митні правила, митні процедури, боротьбу з контрабандою й порушеннями митного законодавства, інші засоби забезпечення митної безпеки та досягнення цілей і виконання завдань, установлених державою для митної служби.

Оскільки безпосередньо митна справа організується й реалізується митною службою, яка є органом виконавчої влади, якому делеговано право здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, то митна служба є головним суб'єктом забезпечення митної безпеки, а предметом митної безпеки, тобто тим, на захист чого митну безпеку спрямовано, є митні інтереси держави. Тоді об'єкт митної безпеки – діяльність митної служби із забезпечення митних інтересів держави.

Митна політика характеризується не лише рядом підходів, але й різним розумінням об'єктів та суб'єктів. Порівняння різних підходів до митної політики та відповідного розуміння об'єктів та суб'єктів митної політики переконує нас у необхідності розробки управлінського підходу, в якому поєднуються управлінські аспекти всіх цих підходів.

Проголошення державного суверенітету і незалежності України обумовило нагальну потребу в забезпеченні належного захисту економічних інтересів української держави.

РОЗДІЛ II

ПРАГМАТИЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1. Аналіз зовнішньоторговельних потоків України

Актуальність і пріоритетність розвитку зовнішньої торгівлі як чинника розширеного відтворення та модернізації національної економіки є очевидними. Вони зумовлені необхідністю за рахунок поглиблення участі країни в системі міжнародного поділу праці, динамічного географічного розподілу товарообороту забезпечити приплив і використання найсучасніших засобів виробництва та на їх основі - найбільш повне використання людського, інтелектуального і соціального капіталу у відтворювальних процесах у національній економіці. Структура національної економіки, особливо її виробнича структура, темпи розвитку суттєво залежать від змін, які відбуваються на світових ринках товарів і капіталів.

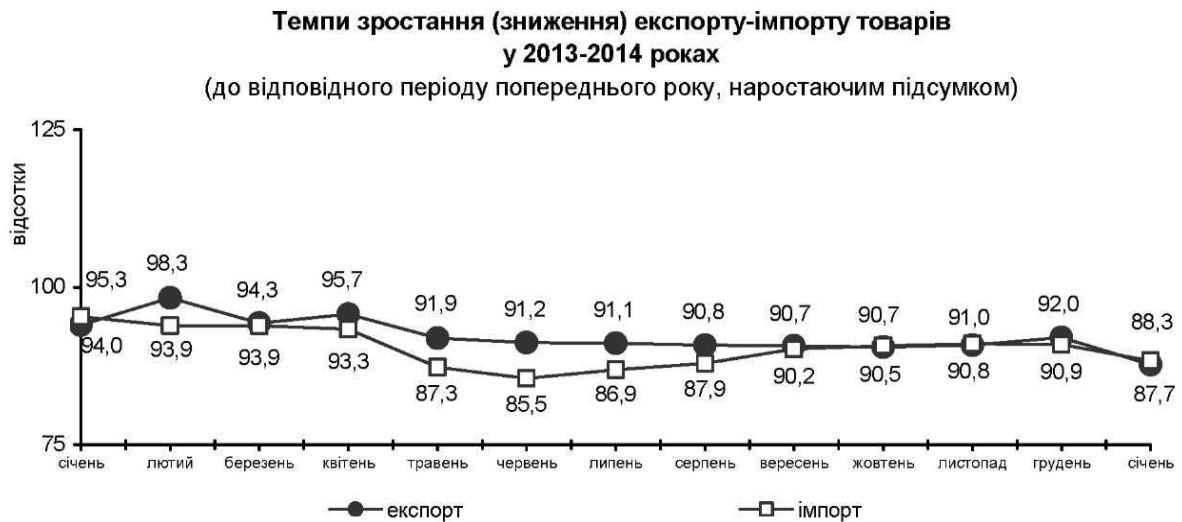
Проведений аналіз параметрів зовнішньої торгівлі України із своїми зовнішніми партнерами показав, що за січень 2014р. експорт товарів склав 4388,6 млн. дол. США, імпорт - 4531,4 млн. дол.

Порівняно з січнем 2013р. експорт скоротився на 12,3%, імпорт - на 11,7%. Негативне сальдо порівняно з січнем 2013р. збільшилось і становило 142,8 млн. дол. (за січень 2013р. від'ємне - 127,6 млн. дол.) (рис.2.1, додатки А-В) [27].

Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,97 (за січень 2013 р. - 0,98). Зовнішньоторговельні операції проводились з партнерами із 180 країн світу.

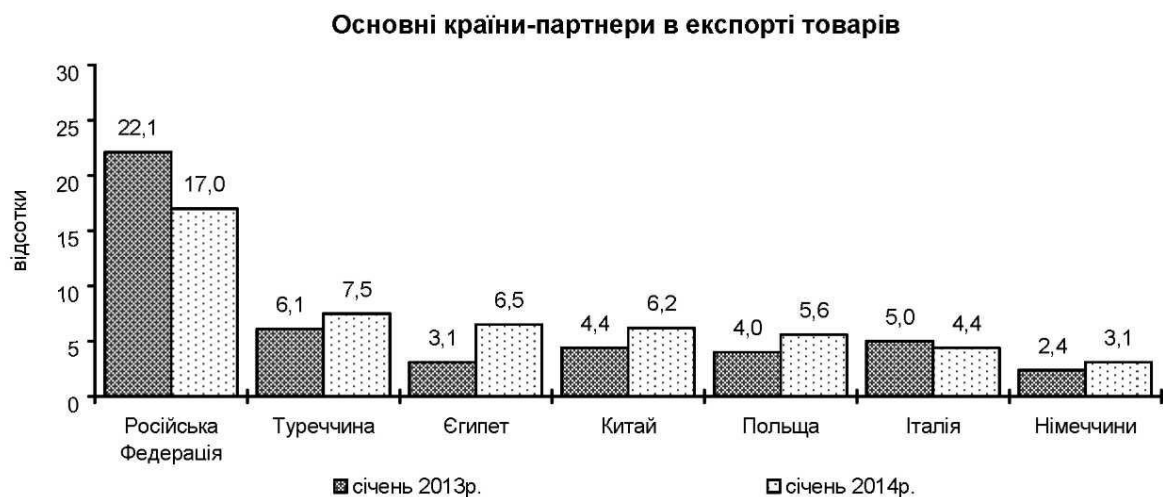
Обсяг експорту товарів до країн Європейського Союзу становив 36% від загального обсягу експорту, до країн СНД - 24,5%.

Найсуттєвіші експортні поставки здійснювались до Російської Федерації - 17% від загального обсягу експорту, Туреччини - 7,5%, Єгипту - 6,5%, Китаю - 6,2%, Польщі - 5,6%, Італії - 4,4%, Німеччини - 3,1%.

Рис.2.1. Динаміка експорту-імпорту товарів в Україні за період від січня 2013 р. по січень 2014 р. [27]

Серед найбільших країн-партнерів експорт товарів збільшився до Єгипту на 83,7%, Китаю - на 23,5%, Польщі - на 22,5%, Німеччини - на 15,2% та Туреччини - на 8,1%. Одночасно скоротився до Російської Федерації на 32,6% та Італії - на 23% (рис.2.2)[27].

Рис.2.2. Частка основних країн-партнерів в експорті товарів [27]

Основу товарної структури українського експорту склали недорогочінні метали та вироби з них - 29,5%, (зменшення обсягів на 2,7% проти січня 2013р.), у тому числі чорні метали - 26% (зменшення на 0,8%). Продукти рослинного походження становили 16,3% (зменшення на 10,3%), у т.ч. зернові культури - 12,7% (збільшення на 0,7%), мінеральні продукти - 14,5% (збільшення на 12,1%),

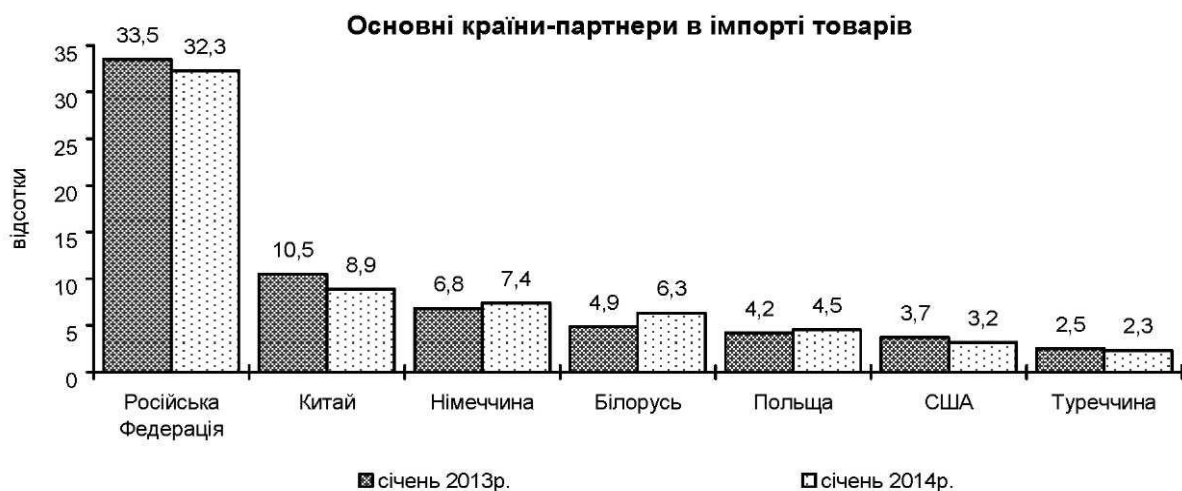
у т.ч. руди, шлак і зола - 8,2% (збільшення на 18,2%), механічні та електричні машини - 9,3% (зменшення на 12,3%), жири та олії тваринного або рослинного походження - 6,1% (зменшення на 18,5%), готові харчові продукти - 5,4% (зменшення на 19,2%), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості - 5,2% (зменшення на 51,4%), засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби - 2,6% (зменшення на 60%) [27].

На зменшення експорту на 614,6 млн. дол. порівняно з січнем 2013р. суттєво вплинуло зниження поставок вагонів залізничних і трамвайних - на 157,2 млн. дол. (на 81,6%), добрив азотних - на 149,8 млн. дол. (на 74,4%), прокату чорних металів - на 118,5 млн. дол. (на 19,4%), олії соняшникової - на 59,5 млн. дол. (на 19,1%), ячменю - на 22,3 млн. дол. (на 49%).

Збільшення експортних поставок відбулось за рахунок чавуну передільного - на 53,3%, продуктів переробки нафти - на 47,9%, вугілля кам'яного - на 34,6%, пшениці - на 28,3%, феросплавів - на 21,3%, руд і концентратів залізних - на 20,1%, кукурудзи - на 6,7%.

Імпорт з країн Європейського Союзу становив 32,3% від загального обсягу імпорту, з країн СНД - 39,6% [27].

Найбільші надходження здійснювались з Російської Федерації - 32,3%, Китаю - 8,9%, Німеччини - 7,4%, Білорусі - 6,3%, Польщі - 4,5%, США - 3,2% та Туреччини - 2,3% (рис.2.3).

Рис.2.3. Частка основних країн в імпорті товарів [27]

Імпорт товарів серед найбільших країн-партнерів збільшився лише з Білорусі на 14,2%. Зменшилися поставки з Китаю на 24,8%, США - на 23,3%, Туреччини - на 17,8%, Російської Федерації - на 14,9%, Польщі - на 6% та Німеччини - на 4,3%.

Мінеральні продукти склали 33,9% обсягу імпорту товарів (зменшення обсягів на 16,6%), у тому числі палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки - 32% (зменшення на 17%).

На поставки механічних та електричних машин припадало 12,2% (зменшення на 23,5%), продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості - 11,3% (збільшення на 17,5%), у т.ч. фармацевтичної продукції - 3,9% (збільшення на 23,5%), недорогоцінних металів та виробів з них - 5,9% (зменшення на 9,1%), у т.ч. чорних металів та виробів з них - 3,9% (зменшення на 4,2%), засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів - 5,7% (зменшення на 20,1%), у т.ч. засобів наземного транспорту, крім залізничного - 5,2% (зменшення на 18,7%), продуктів рослинного походження - 5,6% (зменшення на 6,8%), полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них - 5% (зменшення на 17,1%), у т.ч. пластмас, полімерних матеріалів - 4% [27].

Регіональний розріз імпорту товарів представлено на рис.2.4.

Рис.2.4. Частка регіонів України у здійсненні імпорту товарів [27]

Імпорт порівняно з січнем 2013р. зменшився на 599,4 млн. дол. за рахунок зменшення поставок газу природного - на 354,9 млн. дол. (на 34,9%), дизельного палива - на 296,5 млн. дол. (не поставлялось), вугілля кам'яного - на 59,5 млн. дол. (на 38,2%), автомобілів легкових - на 25,4 млн. дол. (на 15%), коксу та напівкоксу - на 24,1 млн. дол. (на 73,6%), автомобілів вантажних - на 22,6 млн. дол. (на 49,9%). Найактивніше здійснювали експортно-імпортні операції підприємства м. Києва, Донецької, Дніпропетровської, Київської, Одеської, Запорізької та Луганської областей (рис.2.5).

Рис.2.5. Частка регіонів України у здійсненні експорту товарів [27]

Одночасно збільшились надходження добрив азотних у 2,3 рази, нафти сирій - на 74,3%, кукурудзи - на 53,7%, добрив складних - на 28,2%, медикаментів - на 27,7%, продуктів переробки нафти - на 22,4%. Індекс цін зовнішньої торгівлі товарами (січень 2014р. до січня 2013р.) в експорті склав 98,3%, в імпорті - 96,2% [27].

В умовах стійкої довгострокової тенденції до глобалізації господарського життя, послаблення позицій країни в міжнародній торгівлі знаходиться в гострій суперечці з потребами її економічного розвитку. Особливо чітко це проявляється у прискореному зростанні експорту в порівнянні з виробництвом, яке не обмежується потребами внутрішнього ринку. Така ситуація означає використання переваг, пов'язаних зі спеціалізацією економіки країни в межах міжнародного поділу праці. Однак структура експорту та імпорту не сприяє

створенню великомасштабних високотехнологічних сучасних виробництв, орієнтованих на масового споживача, і тим самим гальмує загальні темпи економічного розвитку.

В Україні очевидна тенденція експортної спеціалізації у виробництві товарів, які переважно містять працю низької та середньої складності. Посилення цієї тенденції означає закріплення структури зовнішньої торгівлі, типової для слаборозвинутих країн, що не відповідає інтересам розвитку країни. Тому увагу має бути сконцентровано на оновленні основного капіталу, в тому числі за рахунок імпорту поставок та випуску капіталоємної продукції.

Вирішення проблеми розвитку зовнішньої торгівлі як чинника розширеного відтворення та модернізації національної економіки в загальному плані полягає в раціоналізації зовнішньоекономічних зв'язків, не в збільшенні, а в зменшенні експортної квоти, в зміні матеріально-речовинного та вартісного складу експорту та імпорту, а також, по можливості, їх взаємного врівноваження. Для оптимізації структури експорту необхідно розробити експортну стратегію, яка полягає у створенні відповідних економічних і інституціональних умов. Вирішення цієї проблеми можливо у таких напрямках:

- використання системи фінансового заохочення експортерів, застосовуючи в якості стимуляторів пільгові умови кредитування, своєчасне повернення ПДВ;
- державне страхування ризиків, пов'язаних з поставками товарів на умовах розстрочки платежу;
- формування раціонального профілю спеціалізації експортного виробництва з урахуванням наявних виробничих ресурсів, робочої сили, інноваційних розробок.

Економічна політика уряду має створювати інституціональні умови для стимулювання розвитку зовнішньої торгівлі, підтримувати своєю участю її високий рівень та роль у валовому нагромадженні капіталу.

Проаналізуємо особливості здійснення експортно-імпортних операцій на прикладі однієї із митниць України. Загальний товарообіг в зоні діяльності Рівненської митниці Міндоходів в січні-грудні 2013 року склав 1383,3 млн. дол.

США, в тому числі: експорт – 402,9 млн. дол., імпорт – 980,4 млн. дол. У порівнянні з січнем-груднем 2012 року загальний товарообіг зменшився на 161,2 млн. дол. (10,4%), у тому числі обсяг експорту зменшився на 15,9 млн. дол. (3,8%), а імпорт зменшився на 145,3 млн. дол. (12,9%) [28].

Сальдо торгового балансу негативне -577,5 млн. дол., сальдо за аналогічний період 2012 року теж негативне -706,9 млн. дол. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,41 (в 2012 році - 0,37).

Загальний товарообіг в зоні діяльності Рівненської митниці Міндоходів в січні-грудні 2013 року без врахування нафти, нафтопродуктів, паливних елементів (твели) склав 929,9 млн. дол. США, в тому числі обсяг імпортних операцій становить 527,0 млн. дол. США. В 2012 році загальний товарообіг без врахування нафти, нафтопродуктів склав 1029,3 млн. дол. США, в тому числі обсяг імпортних операцій становив 610,5 млн. дол. США. Товарообіг зменшився на 99,4 млн. дол. (9,7%), обсяг імпортних операцій зменшився на 83,5 млн. дол. (13,7%) [28].

В січні-грудні 2013 року найбільше товарів імпортувалося з: Литви (26,4% від загальної суми імпорту), Росії (16,9%), Німеччини (13,2%), Білорусії(12,6), Польщі (6,7%), Франція (4,1%), Італії (3,1), Нідерланди (2,7%), США (2,4%), а найбільше товарів експортувалося в Росію (31,5% від загальної суми експорту), Польщу (10,6%), Білорусь (8,7%), Німеччину (7,7%), Литву (5,8%), Туреччину (3,8%), Румунія (3,5%), Угорщину (3,1%), Нідерланди (2,6%), Францію (2,3%), Сінгапур (2,3%), Італію (2,1%), Казахстан (1,8%) [28].

Основу товарної структури імпортних операцій в січні-грудні 2013 року склали наступні товари: нафта та нафтопродукти; вантажні автомобілі; паливні елементи (твели); сівалки; автомобілі легкові; трактори; причепи та напівпричепи; смоли фенолоальдегідні; дрiт мiдний; кукурудза; риба морожена; комбайни зернозбиральні; кузови; дорожні котки; сода кальцинована; доломітове борошно; лісоматеріали необроблені; лічильники газові; автомобілі спецпризначення; риба морожена; вироби з пластмаси; пряжа із синтетичних штапельних волокон; форми для лиття скла; центрифуги; субпродукти морожені; насіння буряку кормового; скло; дзеркала; тканини з льону; трансформатори; ініціатори реакцій; ферменти; частини до

високовольтної апаратури; вироби з каменю; прилади для вимірювання випромінювання; прокат з вуглецевої сталі; вироби з цементу.

Основу товарної структури експортних операцій склали товари: галька, гравій, щебінь; добрива мінеральні; фанера клеєна; лісоматеріали необроблені; плити деревностружкові; пляшки з безбарвного скла; лісоматеріали розпиляні; меблі для сидіння; трактори; пульти, панелі, консолі; листи для клеєної фанери; жом цукрової тростини; електрична апаратура; пилопродукція; деревина паливна; кислоти полікарбонатні; металоконструкції; вироби столярні; дорожні котки; кукурудза; сівалки; портландцемент; кетони; машини формувальні; кондитерські вироби; опоки; інструменти пневматичні; альдегіди; патока; чорниця морожена; ізолятори електричні.

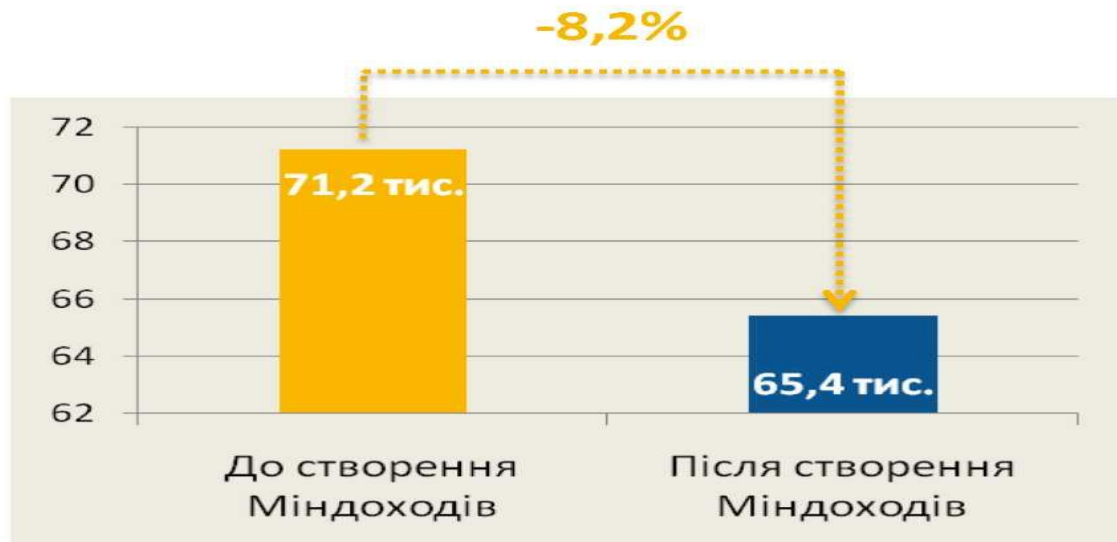
Загальна кількість учасників ЗЕД, які перебувають на обліку в митниці станом на 1 січня 2014 року становила 1017, з них зовнішньоторговельні операції в початку року здійснювали 571 учасник. Кількість учасників ЗЕД, поставлених на облік іншими митницями і які здійснювали зовнішньоторговельні операції з початку року – 306 [28].

Таким чином, можна констатувати, що на загальні параметри експортно-імпортних операцій як в держави в цілому так і регіонів, впливає комплекс чинників, які визначають тенденції та кон'юнктуру у даній сфері.

2.2. Діяльність органів доходів і зборів в процесі реалізації митної політики

2013 рік став періодом становлення Міністерства доходів і зборів України. Інтеграція податкової та митної служб у єдине відомство була проведена у рекордні строки - 6 місяців (у Канаді та Великобританії -3 роки). Українські фахівці у співпраці з провідною аудиторською компанією Price Waterhouse Coopers доклали зусиль, щоб максимально використати позитивний досвід країн ЄС та СНД у об'єднанні двох відомств.

До створення Міністерства загальна гранична чисельність працівників Державної податкової та Державної митної служб складала 71,2 тис. осіб.

Рис.2.6. Динаміка чисельності працівників Міндоходів в 2013 році [29]

Після створення Міндоходів гранична чисельність працівників відомства та його територіальних органів склала 65,4 тис. осіб. Таким чином, було проведено скорочення загальної чисельності працівників двох відомств на 8,2% (5,8 тис. штатних одиниць).

Такого скорочення вдалося досягти за рахунок оптимізації організаційної структури новоствореного відомства, об'єднання підрозділів, функції яких дублювалися (виконувалися декількома підрозділами).

Система митниць Міндоходів відповідає адміністративно-територіальному поділу держави - в кожній області України, в Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі функціонує по одній митниці.

Для забезпечення здійснення митного контролю та митного оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через держкордон України, у квітні 2013 року наказом Міндоходів до структури українських митниць увійшло 208 відокремлених структурних підрозділів - митних постів.

Рис.2.7. Розгалуженість митних постів в Україні в 2013 році [29]

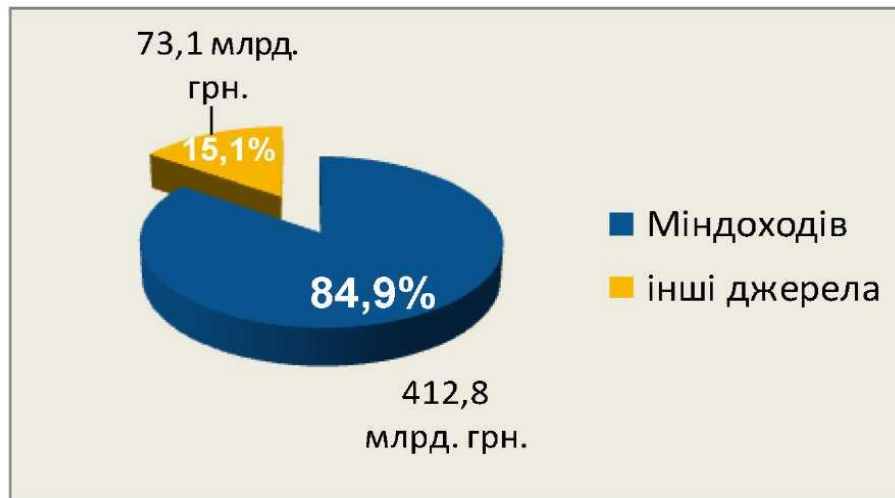
За 2013 рік великими платниками податків до Державного бюджету України сплачено 188,6 млрд. гривень, що складає 58,8% від загальної суми надходжень до державного бюджету, в тому числі: податкових платежів - 117,6 млрд. гривень (73%); митних платежів - 51,3 млрд. гривень (27%) (рис.2.8).

Міністерство доходів і зборів забезпечує найбільшу частку доходів бюджету. Так, до Зведеного бюджету України надходження склали 412,8 млрд. гривень або 84,9 відсотків доходів по країні.

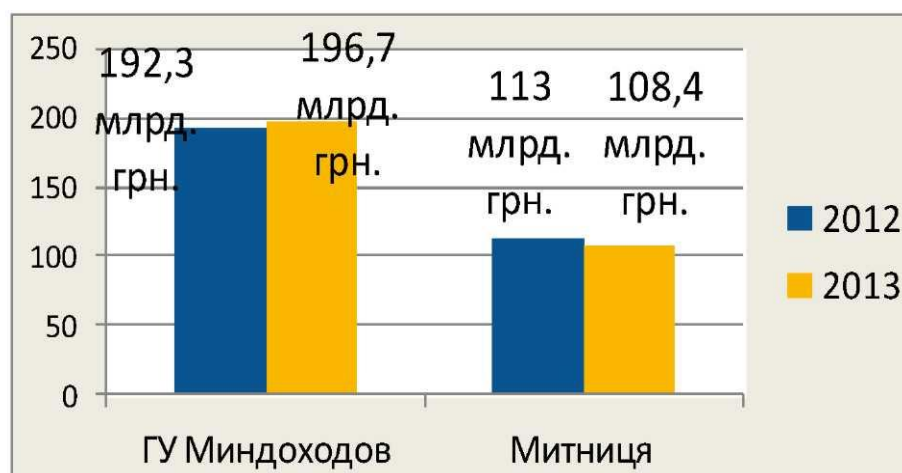
Рис.2.8. Питома вага митних платежів в загальній сумі адміністрованих податків в 2013 році [29]

До державного бюджету забезпечено 320,6 млрд. грн., у тому числі до загального фонду державного бюджету - 305,1 млрд. грн. платежів. Завдяки реалізації заходів з детінізації економіки забезпечено випереджаючі темпи зростання платежів над економічними показниками.

Рис.2.9. Роль Міндоходів в адмініструванні податків в 2013 році [29]

Зокрема, темп росту платежів загального фонду державного бюджету, закріплених за головними управліннями, у 2013 році склав 102,3 відс. при зменшенні обсягів виробництва промислової продукції на 4,7 відс., темп росту платежів, закріплених за митницями, - 96 відс. при імпорті товарів - 92,6 відсотка. Надходження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиний внесок) у 2013 році склали 188,6 млрд. гривень.

Рис.2.10. Фіскальна значимість митниць в адмініструванні податків Міндоходів в 2012-2013 році [29]

В 2013 році до державного бюджету сплачено 13,3 млрд.гривень мита, з якого практично вся сума або 99,4% - це ввізне мито. До загального фонду державного бюджету надійшло 11,1 млрд. гривень ввізного мита, що на 4,6%, або на 492,4 млн. гривень більше 2012 року.

Рис.2.11. Динаміка надходження мита в 2012-1013 рр. [29]

З початку 2013 року в Україні ставки ввізного мита приведені до рівня, встановленого відповідно до Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі. Ввізні мита були підвищені на 119 товарних під категорій (цемент; руди та концентрати хромові; продукти органічної та неорганічної хімії; добрива та ін.). При цьому на 13 товарних підкатегорій було встановлено нульову ставку (руди та концентрати марганцеві, підшипники, генератори змінного струму та інше).

Протягом 2013 року Міндоходів працювало над імплементацією норм Митного кодексу і впровадження європейських стандартів у митну сферу.

Зокрема, Митним кодексом було встановлено чіткі часові нормативи для митного оформлення. Визначено, що митне оформлення завершується протягом 4 робочих годин з моменту пред'явлення органу доходів і зборів товарів та транспортних засобів комерційного призначення.

Встановлено вичерпний перелік випадків, коли вищезазначені строки можуть бути перевищені. За порушення цих строків встановлена персональна відповідальність посадових осіб митниці.

У 2013 році Міндоходів скоротило час проходження митних формальностей:

- пасажирським легковим автотранспортом («зелений коридор») - з 12 до 3 хвилин;
- громадянами на авіатранспорті - з 10 до 2 годин;
- вантажним транспортом («червоний коридор») - з 2 годин 10 хвилин до 1 години 30 хвилин [29].

Не зважаючи на те, що Митним кодексом встановлено 4-годинний термін такого оформлення, на кінець 2013 року цей показник становить в режимі імпорту - 2 год. 25 хвилин, в режимі експорту - 52 хвилин.

Таких результатів вдалося досягти в тому числі завдяки розвитку системи управління ризиками. У 2013 році митниці Міндоходів оглядали лише 3,5% товарів, що в 3,6 рази менше, ніж у 2012 році. Частку визначення митної вартості товарів за ціною контракту (тобто за заявою декларантів) наближено до загальноєвропейських стандартів - 83% [29].

Митним кодексом України приділено значну увагу використанню сучасних електронних систем і технологій, які дозволяють скоротити час проходження товарів через митницю, мінімізувати людський фактор та зменшити кількість бюрократичних процедур.

З 4 липня 2013 року Південною митницею Міндоходів було розпочато застосування електронних замків з функцією GPS-GSM навігації (близько 2,5 тис. екземплярів). На початковому етапі технологія застосовувалася при переміщенні контейнерів, ввезених на митну територію України через пункти пропуску «Морський торговельний порт «Южний» (митний пост «Григорівка»), «Іллічівський морський торговельний порт» (митний пост «Іллічівськ») та «Одеський морський торговельний порт» (митний пост «Одеса-порт»).

З 18 липня застосування електронних замків було поширено на весь прохідний транзит товарів із використанням автомобільного транспорту у зоні діяльності Південної митниці[29].

Відповідно до розпорядження Міністра доходів і зборів від 20 вересня 2013 року застосування електронних замків було поширено і на внутрішні транзитні переміщення товарів до Київської міжрегіональної та Київської митниць Міндоходів із використанням автомобільного транспорту у зоні діяльності Південної митниці.

З початку застосування електронних замків протягом 2013 року зафіксовано більше 57 тис. випадків накладення Південною митницею таких замків під час відправлення товарів та транспортних засобів до митниць призначення. Як результат - транзит через Південну митницю зменшився у 7 разів, що свідчить про зменшення кількості випадків фіктивного транзиту на території України.

Також у 2013 році Міністерством була запроваджена практика сканування комерційних вантажів 9-ма мобільними установками типу Rapiscan Eagle M4507. Системи знаходилися в Україні з 2008 року, але після перевірки у травні 2013 року виявилось, що всі вони є непрацездатними[29].

Станом на осінь 2013 року, після завершення ремонту, ці скануючі системи забезпечували перевірку вже 100% вантажів, які переміщуються у режимі «імпорт» та «транзит» (вибірково - в режимі «експорт») через Одеський морський торговельний порт, Іллічівський морський торговельний порт, а також порт «Южний».

Середній час, необхідний для проведення такого огляду склав від 2 до 5 хвилин, в залежності від складності вантажу та наявності чи відсутності прихованого від митного огляду товарів. При цьому Міндоходів надавало послуги сканування вантажів безкоштовно. Безконтактна перевірка надала платникам можливість суттєво зекономити, адже середня вартість послуг розвантаження та завантаження транспортного засобу чи контейнеру при проведенні митного огляду становить від 1500 до 15000 гривень [29].

Результатом запровадження мобільних скануючих систем для держбюджету стало збільшення рівня добровільного декларування мита на 4-8 млн. гривень на день.

Відповідно до розпорядження Міндоходів від 26 листопада, до кінця 2013 року кількість електронних митних декларацій в цілому по Україні повинна була складати 86% від загальної кількості оформлених митних декларацій. Завдяки системній роботі по врегулюванню питань оформлення електронних декларацій митницями та їх використання іншими державними органами, фактичний відсоток електронних митних декларацій в цілому по Україні станом на кінець 2013 року сягнув 87% [29].

Наступним кроком у розвитку електронного декларування є реалізація технології випуску товарів, які ввозяться в Україну, безпосередньо після пропуску їх через державний кордон, без пред'явлення товарів до внутрішньої митниці. Така можливість передбачена статтею 259 Митного кодексу України і реалізується через використання електронних попередніх митних декларацій типу «ЕА». За такими деклараціями товари можуть бути випущені у митні режими імпорту, реімпорту, тимчасового ввезення, переробки на митній території.

Запровадження електронних попередніх митних декларацій типу «ЕА» забезпечує:

- максимальне використання логістичних переваг та надання можливості транспортування вантажу безпосередньо до місця призначення без пред'явлення їх внутрішній митниці;

- прискорення випуску товарів у відповідний митний режим та, відповідно, надходжень митних платежів до Державного бюджету України.

Рішення щодо випуску товарів приймається внутрішньою митницею протягом чотирьох робочих годин на основі результатів аналізу ризиків.

Обов'язковими умовами для прийняття рішення про випуск товарів за декларацією «ЕА» є:

- заповнення попередньої декларації в повному обсязі;

- сплата податків, необхідних для поміщення у митний режим;
- виконання вимог нетарифного регулювання [29].

З травня і до кінця 2013 року було оформлено понад 16 тис. декларацій типу «ЕА». Найбільшу кількість декларацій типу «ЕА» оформлено Київською, Київською міжрегіональною, Миколаївською, Рівненською, Чернівецькою та Чернігівською митницями Міндоходів.

2.3. Ефективність виконання бюджетних завдань митними інституціями

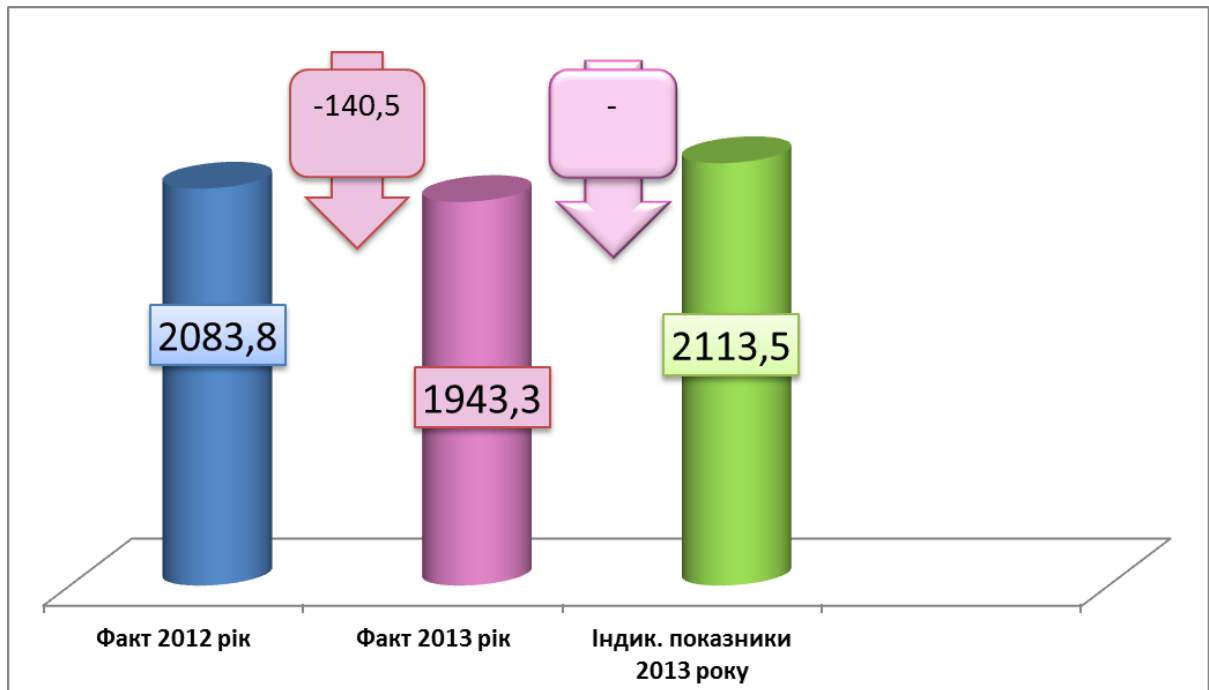
Проаналізуємо особливості митного адміністрування та його ефективність на прикладі Рівненської митниці Міндоходів. В січні - грудні 2013 року загальна кількість оформлених митних декларацій складає 93471 (з врахуванням кількості оформлень транзитних вантажів за накладними УМВС та книжками МДП). В порівнянні з 2012 роком загальна кількість оформлених митних декларацій збільшилася на 1775 МД (1,9%)[28].

В 2013 році оформлено 7776,5 тис. тон вантажів, що на 517.8 тис. тон (7,1%) більше, ніж, в минулому році. Впродовж 2013 року митницею пропущено 329,5 тис. одиниць транспортних засобів, (в тому числі 53 літака), що на 10,8% більше, ніж було пропущено в 2012 році.

Протягом звітної періоду через пункти пропущено 3257,7 тис. тон вантажів, що на 729,4 тис. тон або на 28,8% більше, ніж в 2012 році. Через митний кордон України в 2013 році прослідувало 1091,1 тис. громадян, що на 136,9 тис. громадян (на 14,3%) більше, ніж в 2012 році[28].

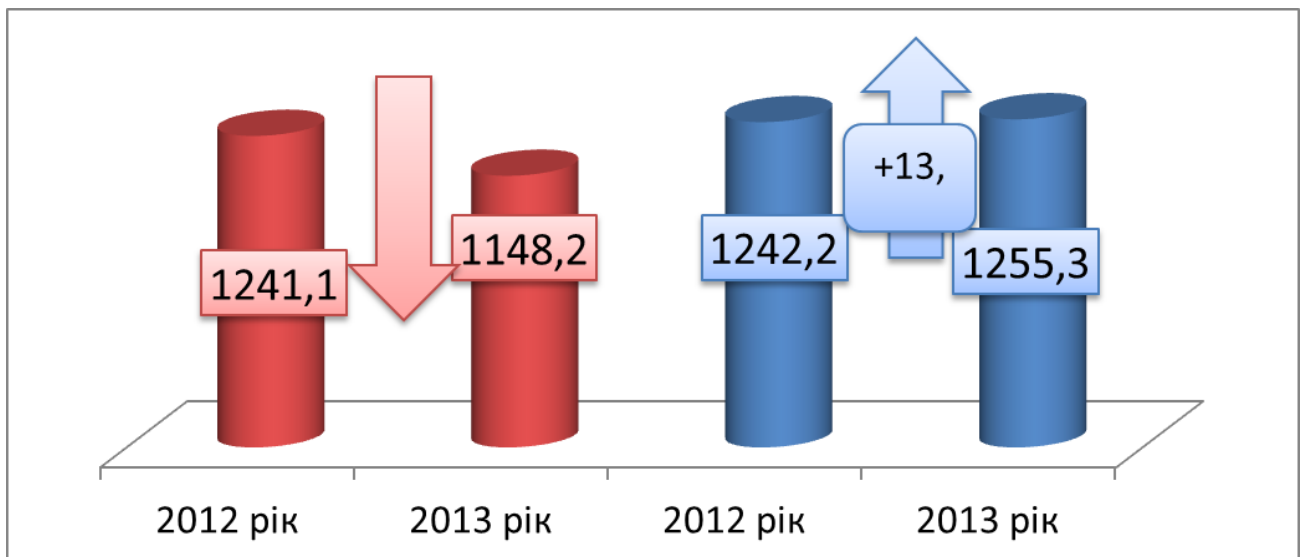
Міністерством доходів і зборів України Рівненській митниці у 2013 році встановлено індикативні показники в сумі 2 636 090,2 тис. грн. (до загального фонду – 2113541,2 тис. грн., до спеціального – 522549,0 тис. грн.). У 2013 році митницею до бюджету перераховано 2 403 543,7 тис. грн., або 91,2% індикативних показників, що на 80 019,9 тис. грн. або на 3,2 % менше, ніж у

2012 році (2 483 563,6 тис. грн.). Відставання від встановлених індикативних показників в 2013 році становить 232 546,5 тис. грн., або 8,8%.

Рис.2.12. Порівняльний аналіз надходжень митних платежів з індикативними показниками по Рівненській митниці[28]

У 2013 році до загального фонду перераховано 1 943 294,6 тис. грн. або 91,9% індикативних показників, що на 140 489,7 тис. грн. або на 6,7% менше, ніж у 2012 році (2 083 784,3 тис. грн.). Відставання від встановлених індикативних показників у 2012 році до загального фонду складає –170 246,6 тис. грн. або 8,1%.

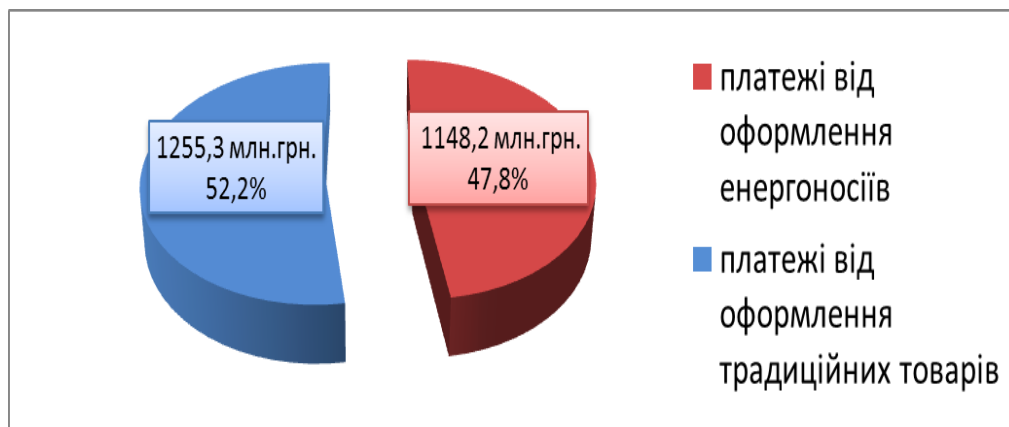

Рис.2.13. Динаміка надходжень митних платежів по Рівненській митниці[28]

У 2013 році до спеціального фонду перераховано 460 249,1 тис. грн. або 88,1% індикативних показників, що на 60 469,8 тис. грн. або на 15,1% більше, ніж у 2012 році (399779,3 тис. грн.). Відставання від встановлених індикативних показників до спеціального фонду складає –62299,9 тис. грн. або 11,9%. Фактори, що мали вплив на надходження митних платежів до бюджету в 2013 році:

1. Зменшення обсягу митного оформлення основними бюджето-формуєчими підприємствами – імпортерами нафтопродуктів, втрата платежів 8,6 млн. грн. (з 986,9 млн. грн. в 2012 році до 978,2 млн. грн. в 2013 році). Питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 40,7% (у 2012 році питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів 39,7%) .

2. Здійснення митного оформлення у 2013 році ядерного пального та обладнання для Рівненської АЕС, митні платежі з якого склали 170,0 млн. грн., що на 84,5 млн. грн. менше, ніж у 2012 році (254,5 млн. грн.).

Рис.2.14. Питома вага надходжень митних платежів від оформлення енергоносіїв по Рівненській митниці в 2-13 році [28]

Питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 7,1% (по загальному

фонду – 8,7%), тоді як у 2012 році питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2012 році склала 9,0% (по загальному фонду – 12,2%).

3. В 2013 році порівняно з 2012 роком, митні платежі від оформлення основних бюджетоформуєчих товарів (без врахування нафтопродуктів та ядерного пального – 1148,2 млн. грн.) склали 1255,3 млн. грн., що на 13,1 млн. грн. або на 1,1% більше показника 2012 року (1242,2 млн. грн., без врахування нафтопродуктів та ядерного пального – 1241,4 млн. грн.).

При цьому відбулося зменшення обсягу митного оформлення окремих традиційних бюджетоформуєчих товарів, які в 2012 році забезпечили вагомі надходження до бюджету, таких як:

- зерносклади та бункерів, втрата платежів 31,8 млн. грн. (в 2013 році не оформлялись);
- тракторів, втрата платежів 31,0 млн. грн. (з 39,2 млн. грн. до 8,2 млн. грн.);
- машин сільськогосподарських для підготовки ґрунту, втрата платежів 27,3 млн. грн. (з 54,7 млн. грн. до 27,4 млн. грн.);
- вугілля, втрата платежів 23,3 млн. грн. (з 41,9 млн. грн. до 18,6 млн. грн.);
- кузовів, втрата платежів 21,2 млн. грн. (з 24,0 млн. грн. до 2,8 млн. грн.);
- скла, втрата платежів 12,7 млн. грн. (з 28,0 млн. грн. до 15,3 млн. грн.);
- машин або механізмів для обмолоту с/г культур, втрата платежів 10,6 млн. грн. (з 37,3 млн. грн. до 26,7 млн. грн.);
- інші вироби з чорних металів, втрата платежів 7,4 млн. грн. (з 9,7 млн. грн. до 2,3 млн. грн.) та інші.

По іншим бюджетоформуєчим товарам в 2013 році мало місце зростання обсягів ввезення. Це такі товари, як: зрізані квіти (збільшення платежів на 24,1 млн. грн.), аміак безводний (збільшення платежів на 10,8 млн. грн.), насіння кукурудзи та соняшника (збільшення платежів на 14,3 млн. грн.), частини та пристрої до моторних транспортних засобів (збільшення платежів на 6,4 млн. грн.), машини посудомийні та інше обладнання (збільшення платежів на 6,3

млн. грн.), карбонати (збільшення платежів на 5,7 млн.грн.), полімери (збільшення платежів на 5,0 млн. грн.)та інші.

Таблиця 2.1

Динаміка податкового навантаження та митної вартості імпортованих товарів на одиницю ваги по Рівненській митниці[28]

Показник імпорту	2013 рік	2012 рік	Збільш./ зменш.	Відхил., %
Нараховані податки (Мито, АП, ПДВ) (тис.грн.)	2 411 762,84	2 490 356,37	-78 593,53	-3,16
Нараховані податки (Мито, АП, ПДВ) (тис.Дол.США.)	301 734,37	311 639,79	-9 905,42	-3,18
Обсяги оподаткованого імпорту (млн.грн.)	7 974,68	8 815,81	-841,13	-9,54
Обсяги оподаткованого імпорту (тис.Дол.США.)	997 708,12	1 103 209,60	-105 501,48	-9,56
Вага нетто оподаткованого імпорту (тон)	865 270,17	950 601,88	-85 331,72	-8,98
Вартість одиниці ваги оподаткованого імпорту (Дол.США./кг)	1,15	1,16	-0,01	-0,64
Податкове навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту(грн./кг)	2,79	2,62	0,17	6,39
Податкове навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту(Дол.США./кг)	0,35	0,33	0,02	6,37
Податкове навантаження по оподаткованому імпорту(коп./грн)	30,24	28,25	1,99	7,06

У 2013 році має місце наступна динаміка основних показників порівняно з 2012 роком:

- зменшення обсягу оподаткованого імпорту на 9,5% (з 8815,8 млн.грн. до 7974,7 млн.грн.);
- зменшення обсягу нарахованих податків на 3,2% (з 2490,4 тис.грн. до 2411,8 тис.грн.);
- зменшення ваги оподаткованого імпорту на 9% (з 950,6 тис.тон до 865,3 тис.тон);
- сталий рівень митної вартості оподаткованого імпорту (зменшення на 0,6% з 1160 \$ США/т до 1150 \$ США/т.);
- збільшення на 6,4% податкового навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту (з 330 дол.США/т до 350 дол.США/т);
- збільшення на 7,1% середнього рівня податкового навантаження на 1 грн. митної вартості (з 28,3 коп./грн. до 30,2 коп./грн.).

Таблиця 2.2

Динаміка податкового навантаження та митної вартості імпортованих з оподаткуванням товарів на одиницю ваги без енергоносіїв [28]

Показник імпорту	2013 рік	2012 рік	Збільш./ зменш.	Відхил., %
Нараховані податки (Мито, АП, ПДВ) (тис.грн.)	1 263 517,10	1 248 952,04	14 565,06	1,17
Нараховані податки (Мито, АП, ПДВ) (тис.Дол.США.)	158 077,96	156 292,35	1 785,61	1,14
Обсяги оподаткованого імпорту (млн.грн.)	4 328,88	4 619,83	-290,95	-6,3
Обсяги оподаткованого імпорту (тис.Дол.США.)	541 584,30	578 131,65	-36 547,35	-6,32
Вага нетто оподаткованого імпорту (тон)	512 928,31	584 752,35	-71 824,03	-12,28
Вартість одиниці ваги оподаткованого імпорту (Дол.США./кг)	1,06	0,99	0,07	6,8
Податкове навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту(грн./кг)	2,46	2,14	0,33	15,33
Податкове навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту(Дол.США./кг)	0,31	0,27	0,04	15,31
Податкове навантаження по оподаткованому імпорту(коп./грн)	29,19	27,03	2,15	7,97

У 2013 році має місце наступна динаміка основних показників порівняно з 2012 роком:

- зменшення обсягу оподаткованого імпорту на 9,5% (з 8815,8 млн.грн. до 7974,7 млн.грн.);
- зменшення обсягу нарахованих податків на 3,2% (з 2490,4 тис.грн. до 2411,8 тис.грн.);
- зменшення ваги оподаткованого імпорту на 9% (з 950,6 тис.тон до 865,3 тис.тон);
- сталий рівень митної вартості оподаткованого імпорту (зменшення на 0,6% з 1160 \$ США/т до 1150 \$ США/т.);
- збільшення на 6,4% податкового навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту (з 330 дол.США/т до 350 дол.США/т);
- збільшення на 7,1% середнього рівня податкового навантаження на 1 грн. митної вартості (з 28,3 коп./грн. до 30,2 коп./грн.).

Без врахування митного оформлення енергоносіїв:

- зменшення обсягу оподаткованого імпорту на 6,3% (з 4619,8 млн.грн. до 4328,9 млн.грн.);
- збільшення обсягу нарахованих податків на 1,2% (з 1 248 952,0 тис.грн. до 1 263 517,1 тис.грн.);
- зменшення ваги оподаткованого імпорту на 12,3% (з 584,8 тис.тон до 512,9 тис.тон);
- збільшення на 15,3% податкового навантаження на одиницю ваги оподаткованого імпорту (з 270 дол.США/тн до 310 дол.США/тн.);
- збільшення на 8% податкового навантаження на 1 грн митної вартості (з 27,0 коп/грн. до 29,2 коп/грн.);
- збільшення на 6,8% рівня митної вартості оподаткованого імпорту (з 990 дол.США/т до 1060 дол.США/т.).

Основні бюджетоформуєчі товари та їх фіскальну значимість по Рівненській митниці представлено в табл.2.3.

Таблиця 2.3

**Основні бюджетоформуєчі товари, що оформлялись в зоні діяльності
Рівненської митниці в 2012-2013 рр.[28]**

Код товару	Назва товару	2013 рік, тис. грн.	2012 рік, тис. грн.	Різниця +-, тис. грн.	Відхилення, %
8401	Неопромінені паливні елементи (твели) для ядерних реакторів	170 002,81	254 532,78	-84 529,98	-33,21
8701	Трактори	40 085,44	68 041,07	-27 955,63	-41,09
8432	Машини сільськогосподарські, садові або лісгосподарські для підготовки або оброблення ґрунту	27 362,57	54 676,58	-27 314,00	-49,96
2701	Вугілля кам'яне	18 599,97	41 908,71	-23 308,75	-55,62
7005	Скло термічно поліроване	15 301,91	28 000,48	-12 698,57	-45,35
8433	Машини або механізми для збирання або обмолоту сільськогосподарських культур	26 677,24	37 290,64	-10 613,41	-28,46
2710	Нафтопродукти	978 242,94	986 871,54	-8 628,61	-0,87
7408	Дріт мідний:	18 756,19	26 638,66	-7 882,46	-29,59
8705	Моторні транспортні засоби спеціального призначення	15 104,88	20 799,30	-5 694,43	-27,38
8429	Самохідні бульдозери	9 905,49	14 968,33	-5 062,84	-33,82
2309	Продукти, що використовуються для годівлі тварин:	9 390,92	12 073,72	-2 682,80	-22,22
3104	Добрива мінеральні або хімічні, калійні:	7 978,53	8 646,67	-668,14	-7,73
8716	Причепи та напівпричепи; інші несамохідні транспортні засоби; їх частини:	34 768,55	34 978,62	-210,07	-0,6
9028	Лічильники подачі або виробництва газові, рідин чи електроенергії, в тому числі калібрувальні:	8 382,18	8 386,79	-4,6	-0,05
8538	Частини, призначені виключно або головним чином для апаратури товарних позицій 8535, 8536 або 8537:	11 632,85	11 258,46	374,4	3,33
709	Інші овочі, свіжі або охолоджені:	7 557,02	6 845,37	711,65	10,4

7115	Інші вироби з дорогоцінних металів або металів, плакованих дорогоцінними металами:	18 308,18	16 081,16	2 227,03	13,85
3909	ІАміноальдегідні смоли, феноло-альдегідні смоли та поліуретани у первинних формах:	21 438,68	17 989,04	3 449,64	19,18
8428	Інші машини та пристрої для підймання, переміщення, навантажування або розвантажування	11 262,66	6 886,94	4 375,72	63,54
8474	Обладнання для сортування, просіювання, сепарації, промивання, подрібнення, розмелювання, змішування або перемішування ґрунту	17 389,96	12 407,47	4 982,50	40,16
3903	Полімери стиролу у первинних формах:	8 236,74	3 197,05	5 039,69	157,64
2836	Карбонати; пероксокарбонати (перкарбонати)	8 452,65	2 716,83	5 735,82	211,12
8422	Машини посудомийні; обладнання для миття або сушіння пляшок або інших ємкостей	7 426,90	1 116,87	6 310,03	564,97
8708	Частини та пристрої моторних транспортних засобів товарних позицій 8701-8705:	10 256,74	3 887,00	6 369,73	163,87
8702	Моторні транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше	12 654,62	5 856,00	6 798,62	116,1
1005	Кукурудза:	10 502,83	3 319,92	7 182,91	216,36
2814	Аміак, безводний або у водному розчині:	10 849,40		10 849,40	
8703	Автомобілі легкові	125 748,39	107 596,14	18 152,25	16,87
603	Зрізані квітки та пуп'янки, придатні для складання букетів або для декоративних цілей	24 051,68		24 051,68	
8704	Моторні транспортні засоби для перевезення вантажів:	333 791,52	277 022,91	56 768,61	20,49

При митному оформленні товарів із звільненням на підставі законодавчих актів у 2013 році умовно нараховано платежів на суму 21 114,2 тис. грн., що на 6249,2 тис. грн. або на 22,8% менше, ніж у 2012 році (27 363,4 тис. грн.). Найбільше умовних платежів нараховано за митне оформлення товарів:

➤ в режимі вільної торгівлі (400 преференція) – 15 393,7 тис. грн., що складає 72,9% всіх нарахувань. Найвагоміші товари, що ввозилися в режимі вільної торгівлі: блоки будівельні з пористого бетону, концентрат карбамідоформальдегід, вапняне доломітове борошно.

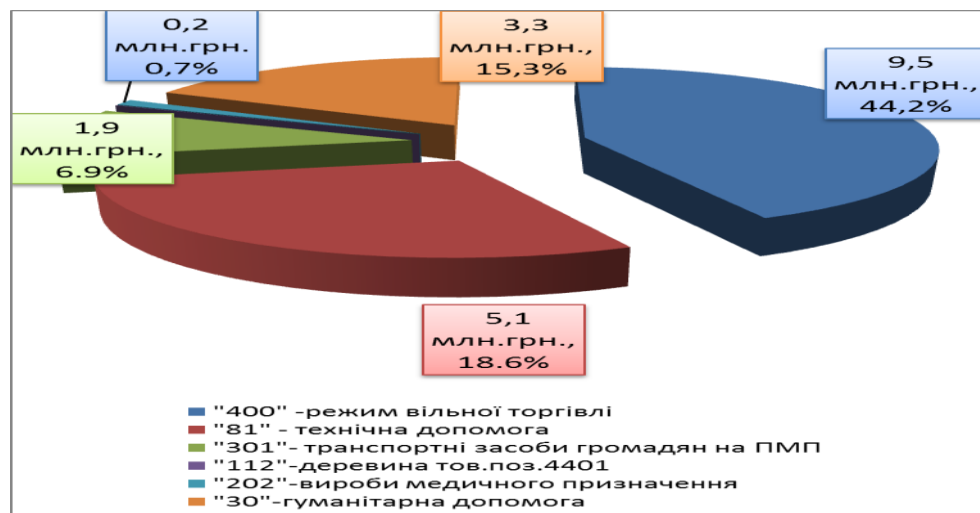

Рис.2.15. Умовно нараховані митні платежі по Рівненській митниці в 2013 р.[28]

➤ вантажі, ввезені в якості гуманітарної допомоги (030 преференція) – 2 592,8 тис. грн., що складає 12,3% всіх нарахувань. У порівнянні з 2012 роком відбулося зменшення умовно нарахованих платежів на 2198,1 тис. грн. або на 45,9% (у 2012 році – 4790,9 тис. грн.);

➤ вироби медичного призначення (202 преференція) – 1 352,5 тис. грн., що складає 6,4% всіх нарахувань. У порівнянні з 2012 роком відбулося збільшення на 1150,6 тис. грн. або у 6,7 рази (у 2012 році – 201,9 тис. грн.);

➤ транспортні засоби громадян, що переселяються на ПМП (301 преференція) – 805,8 тис. грн., що складає 3,8% всіх нарахувань. У порівнянні з 2012 роком відбулося зменшення на 1090,8 тис. грн. або на 57,5% (у 2012 році – 1896,6 тис. грн.);

➤ транспортні засоби, що ввозяться (пересилаються) працівниками дипломатичної служби (302 преференція) – 401,0 тис. грн., що складає 1,9% всіх нарахувань. У 2012 році оформлень не було.;

➤ товари, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України "Про режим іноземного інвестування" (152 преференція) – 285,1 тис. грн., що складає 1,4% всіх нарахувань (у 2012 році – умовне нарахування ввізного мита 1469,8 тис. грн.);

➤ деревини товарних позицій 4401, 4403, 4404 згідно з УКТЗЕД (112 преференція) – 199,8 тис. грн., що складає 0,9% всіх нарахувань. ТОВ «Одек» здійснило митне супутнього продукту переробки лісоматеріалів, що є відходами виробництва які утворилися в результаті переробки давальницької сировини при виготовленні готової продукції - фанери березової: обрізок сировини, кори, тирси, шліфувального пилю. У порівнянні з 2012 роком відбулося збільшення на 180,1 тис. грн. або у 10,1 рази (у 2012 році – 19,7 тис. грн.).

Важливим видається також проведення аналізу ефективності діяльності Рівненської митниці в напрямку збільшення надходжень митних платежів (рис.2.16).

Рис.2.16. Результативність контрольних процедур Рівненської митниці щодо збільшення надходжень митних платежів в 2013 році[28]

В результаті здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості товарів базу оподаткування у 2013 році збільшено на 248,2 млн. грн., що на 28,0 млн.грн. або на 10,1% менше аналогічного показника попереднього року (276,2 млн.грн.). Сума додаткових надходжень коштів від коригування митної вартості склала – 70,8 млн.грн., що також на 12,9 млн.грн., або на 15,4% менше аналогічного показника попереднього року (83,7 млн.грн.).

Таблиця 2.4

Підсумки діяльності Рівненської митниці в напрямку контролю за правильністю визначення митної вартості товарів у 2013 року[28]

Період	Заявлена вартість, млн. грн.		Визначена вартість, млн. грн.		Різниця, млн.грн.		Економічний ефект, млн.грн.		Кількість звернень до відділу		Кількість рішень з коригуванням, прийнятих відділом		Ефективність звернень, %	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
2012 рік	1179,0		1455,2		276,19		83,69		5041		3988		79,1	
з початку 2013 року	1441,9		1690,1		248,2		66,35		46		41		89,1	
січень	77,3	75,9	94,3	90,3	17	14,4	5,13	4,484	690	3	544	3	78,8	100,0
лютий	77,7	124,99	97,2	149,29	19,5	24,3	5,98	7,092	778	8	577	4	74,2	50,0
березень	103,2	142,5	127,7	163,6	24,5	21,1	7,34	5,94	951	6	746	6	78,4	100,0
квітень	89,4	152,9	106,3	175,95	16,9	23,05	4,98	6,477	749	7	586	7	78,2	100,0
травень	78,43	155,5	104,29	181,2	25,86	25,7	8,05	7,194	980	3	797	2	81,3	66,7

червень	65,54	131,49	84,27	153,11	18,73	21,62	5,77	6,246	315	6	231	6	73,3	100,0
липень	91,62	167,02	114,99	196,31	23,37	29,29	7,06	8,372	154	2	136	2	88,3	100,0
серпень	109,21	168	135,52	194,65	26,31	26,65	7,97	8,158	199	1	177	1	88,9	100,0
вересень	121,34	54,14	150,48	67,67	29,14	13,53	8,71	3,902	199	0	172	0	86,4	-
жовтень	127,99	85,54	155,9	98,59	27,91	13,05	8,46	3,51	12	0	12	0	100,0	-
листопад	104,7	77,59	126,65	93,77	21,95	16,18	6,72	3,909	11	0	9	0	81,8	-
грудень	132,56	106,33	157,58	125,67	25,02	19,34	7,52	5,55	3	10	1	10	33,3	100,0
Разом	1179,0	1366,0	1455,2	1690,1	276,2	248,2	83,69	70,834	5041	46	3988	41	79,1	89,1

Завдяки ефективно налагодженій взаємодії відділу з ПМО, у поточному році кількість письмових запитів щодо вирішення складних та спірних питань правильності визначення митної вартості товарів, порівняно з аналогічним періодом минулого року, зменшилась на 20%. Разом з тим, питома вага кількості прийнятих відділом рішень щодо коригування заявленої митної вартості в загальній кількості звернень до відділу у порівнюваних періодах збільшилась на 10% (з 79,1% до 89,1%). Робота з підрозділами побудована, основним чином, на наданні методичної допомоги інспекторам ПМО та попередніх консультацій представникам суб'єктів ЗЕД, що дає змогу зменшити затримки процесу безпосереднього митного оформлення товарів.

Динаміка показника середньої митної вартості оподаткованого імпорту, порівняно з аналогічним періодом попереднього року демонструє стабільність – показник становить 98,3% (1,14 дол.США/кг у 2013 р., проти 1,16 дол.США/кг у 2012 р).

Таблиця 2.5

Результативність коригування митної вартості по Рівненській митниці в 2013 році[28]

Підрозділ	Кіл-ть рішень	Заявлена вартість, тис. грн.	Визначена вартість, тис. грн.	Збільшення бази оподаткування, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн.	К-сть рішень, за якими суб'єктами надано фін. гарантію
Всього по митниці, у т.ч.:	128*	89978260,22	107499747,28	17521487,06	3659709,96	12**
- АСАУР	70	26862998,51	35505831,40	8642832,89	1858316,39	6
- ВМП	41	8561208,58	12048442,83	3487234,25	751950,86	0
-- у т ч ВМП АСАУР	28	6819353,90	9913691,46	3094337,56	656401,36	0
--- ВМП @	24	6826433,65	9661432,70	2834999,05	602239,03	0
- ПМО	87	81417051,64	95451304,45	14034252,81	2907759,10	0
-- у т ч ПМО АСАУР	42	20043644,61	25592139,94	5548495,33	1201915,03	0
РЦ всього, у т.ч.:	53	73399623,09	83567024,87	10167401,78	2057780,94	7

- АСАУР	17	13170418,34	15238776,64	2068358,30	438612,17	1
- без ризику.	36	60229204,75	68328248,23	8099043,48	1619168,78	6
ВМО№2	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Дубно всього, у т.ч.:	12	1714669,10	2506005,34	791336,24	171508,68	1
- АСАУР	7	1043371,77	1465548,08	422176,31	88816,80	1
- без ризику.	5	671297,33	1040457,26	369159,93	82691,88	0
Костопіль всього, у т.ч.:	13	5399367,72	8093445,21	2694077,49	603276,41	0
- АСАУР	13	5399367,72	8093445,21	2694077,49	603276,41	0
- без ризику.	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Сарни всього, у т.ч.:	9	903391,72	1284829,03	381437,31	75193,07	1
- АСАУР	5	430486,78	794370,01	363883,23	71209,66	1
- без ризику.	4	472904,94	490459,02	17554,08	3983,41	0
ВМП всього, у т.ч.:	41	8561208,58	12048442,83	3487234,25	751950,86	3
- АСАУР	28	6819353,90	9913691,46	3094337,56	656401,36	3
- без ризику.	13	1741854,68	2134751,37	392896,69	95549,51	0

* у т.ч. 4 рішення про коригування митної вартості товарів скасовано, в результаті чого вивільнено 66,7 тис.грн., 28,2 тис.грн. повернено з Держбюджету.

** всього 38 МД за 12 Рішеннями, загальна сума фін. гарантій 786,97 тис.грн. (у т.ч. 66,7 тис.грн. вивільнено у зв'язку із скасуванням прийнятого Рішення, 25,2 тис.грн. повернено з Держбюджету у зв'язку із скасуванням прийнятого Рішення, 662,8 тис.грн. перераховано до Держбюджету в порядку реалізації гарантій).

В результаті контролю за правильністю визначення країни походження товарів, правомірності надання товарам преференційного режиму вільної торгівлі, застосування режиму найбільшого сприяння при митному оформленні товарів до Державного бюджету у 2013р. додатково перераховано:

-1688,8 тис. грн., що на 655,6 тис. грн. більше у порівнянні з показником за 2012р. (966,5 тис. грн.), з них:

-1312,6 тис. грн. - отримано внаслідок перевірки преференційних сертифікатів про походження товару форми СТ-1;

-376,2 тис. грн. - отримано внаслідок визначення країни походження товару невідомою.

Протягом 2013 року направлено 44 запити до компетентних органів Республіки Білорусь та Російської Федерації для підтвердження факту видачі 127 сертифікатів про походження товарів форми СТ-1:

- щодо відновлення режиму вільної торгівлі:

- до Російської Федерації 13 запитів (3 з них надіслані повторно) по 19 сертифікатах. За 17 сертифікатами відновлено режим вільної торгівлі, за 2 – відмовлено.

- до Республіки Білорусь 13 запитів (1 з них надісланий повторно) по 21 сертифікатах. За 7 відновлено режим вільної торгівлі, за 2 – відмовлено. Щодо 12 сертифікатів відповідь відсутня.

- на листи СБУ направлено 6 запитів до Російської Федерації щодо перевірки 10 сертифікатів про походження товарів форми СТ-1. За 4 сертифікатами отримано відповідь на повідомлено СБУ. За 6 сертифікатами відповідь відсутня.

- У зв'язку із спрацюванням форм ризиків ЄАІС за кодами 109-4, 110-4, 802-4 направлено 2 запити до Російської Федерації щодо перевірки 4 сертифікатів про походження товарів форми СТ-1.

- У зв'язку з виникненням сумнівів щодо достовірності сертифікатів форми СТ-1 направлено 3 запити по 3 сертифікатам до Російської Федерації (отримано відповідь, підтверджено) та 3 запити по 3 сертифікатам до Республіки Білорусь (за 2 відповідь відсутня).

- за результатами службової перевірки (ТОВ «Гюалос») направлено 2 запити по 67 сертифікатах форми СТ-1 до Республіки Білорусь (відповідь отримано частково).

Також направлено 3 запити щодо 4 сертифікатів про походження товару загальної форми:

- запит в Митну службу Республіки Польща щодо перевірки 2 сертифікатів про походження товарів загальної форми щодо товарів: «тканина з синтетичних волокон», код товару 5512999000 згідно УКТ ЗЕД, (повна ставка мита- 10%, пільгова ставка мита – 0%), «стрічка текстильна з синтетичних волокон» за кодом товару 5806321000 згідно УКТ ЗЕД (повна ставка мита- 40%, пільгова ставка мита – 7,5%);

- запит до Чеської торгової палати м. Оломоуц, Чеська Республіка, щодо підтвердження автентичності 1 сертифіката про походження товару загальної форми № 001496 від 28.05.2013р., виданого на товар за кодом згідно УКТЗЕД 5607410000 – «шпагат поліпропіленовий PP twine» (повна ставка мита – 40%, пільгова ставка мита – 5%);

- запит в Митну службу Республіки Польща щодо перевірки 1 сертифіката про походження товару загальної форми від 10.06.2013 №PL/MF/AF (0239154) виданого на товар за кодом згідно УКТЗЕД 5806321000 - «стрічка текстильна з синтетичних волокон» (повна ставка мита - 40%, пільгова ставка мита – 7,5%), в графі 3 сертифікату зазначена країна походження товару – Польща, в графі 5 сертифікату зазначено «Видано згодом».

Загальна сума додаткових надходжень від контролю за правильністю класифікації товарів у 2013 році становить 4958,48 тис. грн.

Структура додаткових надходжень до Держбюджету з початку 2013 року має наступний вигляд:

- класифікаційні рішення –249,46 тис. грн. (5,03%);
- митні оформлення товарів, класифікаційні рішення на які приймалися у попередніх періодах – 1906,25 тис. грн. (38,44%);
- попередні класифікаційні рішення (в т.ч. класифікація комплектних об'єктів) – 2679,41 тис.грн. (54,04%);
- моніторинг, пост-аудит –123,36 тис.грн. (2,49%).

Таблиця 2.6

Результативність класифікаційної роботи по Рівненській митниці[28]

Період	Кількість запитів/ класифікаційних рішень	Кількість класифікованих товарів по запитах/з них зі зміною коду, що призвело до сплати коштів	Ефективність(по товарах), %	Ефективність, тис. грн.
січень – грудень 2012	94/86	135/40	29,63	4947,66
січень – грудень 2013	38/38	43/34	79,07	4958,48

Всього з початку року на митницю надійшло 40 звернень суб'єктів ЗЕД, щодо надання попереднього класифікаційного рішення, за якими прийнято 9 попередніх рішень на комплектні об'єкти (кран баштовий; сушарка для тирси; формувальню-плавильна лінія; лінія для виготовлення торфосумішей та субстратів на основі торфу, лінія по транспортуванню торфосуміші, лінія по

пакуванню торфосуміші, гідроагрегат, паровий котел, обладнання для пакування та транспортування); по 7 зверненнях прийнято попередні рішення про класифікацію та кодування товару згідно з УКТЗЕД (автоматична лінія для сортування та пакування яєць, автоматична профілююча лінія, самохідна бурова вишка, самохідний стріловий гідравлічний кран, повнокомплектна лінія для транспортування і пакування склотари, морозильна лінія компресійного типу, обладнання для пакування порожніх скловиробів на скловиробництві); у 24 випадках – відмовлено в наданні попереднього рішення в зв'язку з неможливістю класифікувати складові товару за одним кодом згідно УКТЗЕД.

Економічна ефективність в частині розгляду звернень на прийняття попередніх рішень становить 2679,41 тис. грн.

З початку року Рівненською митницею направлено на дослідження, до експертних підрозділів Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень Міндоходів, 71 запитів (87 зразків/проб товарів), з них ефективні (без отриманого висновку) 18 запитів (26 зразків/проб товарів). Ефективність по запитах становить (без врахування не отриманого висновку) 25,71%, по зразках 27,74%.

Загальна сума додаткових нарахувань митних платежів, внаслідок впровадження експертних висновків в роботу з початку року становить 110,75 тис.грн.

Таким чином, за результатами вжитих заходів по забезпеченню контролю за достовірністю декларування та повнотою бази оподаткування товарів у 2013 році до Державного бюджету України додатково перераховано 77,5 млн. грн., що на 12,1 млн.грн., або на 13,5% менше, ніж у 2012 році (89,6млн.грн.), в тому числі:

- 70,8 млн.грн., отриманих в результаті коригування митної вартості товарів, що на 12,9 млн.грн. або на 15,4% менше, ніж у 2012 році (83,7 тис.грн);
- 4,96 млн. грн., отриманих в результаті контролю за класифікацією товарів, що на 0,01 млн.грн. або на 0,2% більше, ніж у 2012 році (4,95 млн.грн);

➤ 1,68 млн. грн., отриманих в результаті контролю за визначенням країни походження товарів, що на 0,71 млн. грн. або на 73,2% більше, ніж у 2012 році (0,97 млн. грн.).

Висновки до II розділу

За 2013 рік великими платниками податків до Державного бюджету України сплачено 188,6 млрд. гривень, що складає 58,8% від загальної суми надходжень до державного бюджету, в тому числі: податкових платежів - 117,6 млрд. гривень (73%); митних платежів - 51,3 млрд. гривень (27%).

Міністерство доходів і зборів забезпечує найбільшу частку доходів бюджету. Так, до Зведеного бюджету України надходження склали 412,8 млрд. гривень або 84,9 відсотків доходів по країні.

До державного бюджету забезпечено 320,6 млрд. грн., у тому числі до загального фонду державного бюджету - 305,1 млрд. грн. платежів. Завдяки реалізації заходів з детінізації економіки забезпечено випереджаючі темпи зростання платежів над економічними показниками. Зокрема, темп росту платежів загального фонду державного бюджету, закріплених за головними управліннями, у 2013 році склав 102,3 відс. при зменшенні обсягів виробництва промислової продукції на 4,7 відс., темп росту платежів, закріплених за митницями, - 96 відс. при імпорті товарів - 92,6 відсотка.

У 2013 році до загального фонду Рівненською митницею перераховано 1 943 294,6 тис. грн. або 91,9% індикативних показників, що на 140 489,7 тис. грн. або на 6,7% менше, ніж у 2012 році (2 083 784,3 тис. грн.). Відставання від встановлених індикативних показників у 2012 році до загального фонду складає -170 246,6 тис. грн. або 8,1%. У 2013 році до спеціального фонду перераховано 460 249,1 тис. грн. або 88,1% індикативних показників, що на 60 469,8 тис. грн. або на 15,1% більше, ніж у 2012 році (399779,3 тис. грн.). Відставання від

встановлених індикативних показників до спеціального фонду складає –62299,9 тис.грн. або 11,9%.

Фактори, що мали вплив на надходження митних платежів до бюджету в 2013 році:

1. Зменшення обсягу митного оформлення основними бюджетоформуючими підприємствами – імпортерами нафтопродуктів, втрата платежів 8,6 млн.грн. (з 986,9 млн.грн. в 2012 році до 978,2 млн.грн. в 2013 році). Питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 40,7% (у 2012 році питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів 39,7%) .

2. Здійснення митного оформлення у 2013 році ядерного пального та обладнання для Рівненської АЕС, митні платежі з якого склали 170,0 млн.грн., що на 84,5 млн. грн. менше, ніж у 2012 році (254,5 млн.грн.).

Питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 7,1% (по загальному фонду – 8,7%),тоді як у 2012 році питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2012 році склала 9,0% (по загальному фонду – 12,2%).

3. В 2013 році порівняно з 2012 роком, митні платежі від оформлення основних бюджетоформуючих товарів (без врахування нафтопродуктів та ядерного пального –1148,2 млн.грн.) склали 1255,3 млн.грн., що на 13,1 млн.грн. або на 1,1% більше показника 2012 року (1242,2 млн.грн., без врахування нафтопродуктів та ядерного пального – 1241,4 млн.грн.).

При цьому відбулося зменшення обсягу митного оформлення окремих традиційних бюджетоформуючих товарів, які в 2012 році забезпечили вагомі надходження до бюджету.

РОЗДІЛ III

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

3.1. Пріоритети удосконалення митної політики України в контексті забезпечення її митних інтересів

Сучасні глобальні процеси не відбуваються хаотично, а є керованими та організованими. Закономірно постає питання про глобальну керованість світом та світовим розвитком, а також про роль окремих суб'єктів у глобалізаційних процесах. Окремі взаємопов'язані елементи, які утворюють кістяк глобальних процесів (особистості, нації-держави, людство та світосистема націй-держав), розвиваються одночасно, але не рівномірно. Найбільш повно процес глобалізації охоплює економіку і фінанси, активно, але менш повно - політику, ще менше - духовне життя суспільства, національну культуру, традиції, право, мораль. На сучасному етапі розвитку багатопольярного світу жодна країна не здатна розвиватись ізольовано. Одним із напрямів глобалізації є аспекти уніфікації митних процедур, що дозволить спростити процеси міжнародної торгівлі та удосконалити митну політику держави.

Посилення дії інтеграційних процесів на макро- та мікрорівні пояснюється зростаючою взаємозалежністю економік окремих країн і має прояв в укладанні дво- та багатосторонніх угод щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Однак пріоритетним принципом формування та розвитку зовнішньої політики України є суверенітет і дотримання національних інтересів. При цьому митна справа виступає не лише як інструмент і провідник зовнішньоекономічної діяльності, а й має важливіше значення, стаючи регулятором і засобом формування нових економічних відносин та зв'язків.

Завданням уряду будь-якої країни є побудова механізмів регулювання митної справи, націлених на забезпечення митної безпеки та національних

інтересів. Згідно з Митним кодексом України митна справа включає в себе порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, становлять державну митну справу. Дані складові митної справи необхідно сформувати таким чином, щоб досягти балансу інтересів держави та бізнесу при реалізації митної політики. Для цього слід визначити критерії відповідності механізму здійснення митної справи вимогам держави та уряду, тобто критерії досягнення балансу інтересів. При цьому необхідно визначити категорійний апарат механізму формування балансу інтересів держави та уряду при здійсненні митної справи.

Однак в Україні питанню балансу інтересів підприємців та уряду під час здійснення митної справи присвячено недостатньо уваги. У ст. 6 нового Митного кодексу України з'явився новий термін «митні інтереси України», під якими розуміють національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи. Проте дане визначення митних інтересів має досить загальний характер та існує нагальна потреба в обґрунтуванні структури цих інтересів.

На міжнародній арені Україна характеризує себе як держава, яка реалізує стратегію європейської інтеграції та заінтересована в максимальній адаптації власних законів, процедур і практики до стандартів ЄС. Слід зазначити, що у ЄС існує єдина політика державного регулювання у сфері підприємництва. Політика державного регулювання у сфері підприємництва ЄС базується на двох підходах до розв'язання проблем створення й функціонування підприємств:

вертикальному та горизонтальному. Вертикальний підхід - це застосування адміністративних засобів регулювання, спрямованих безпосередньо на малі й середні підприємства. Горизонтальний підхід базується на захисті інтересів малих і середніх підприємств в інших сферах діяльності (політика у галузі досліджень і технічних розробок, регіональна політика, міжнародні відносини тощо) і зміцненні позицій малих і середніх підприємств у певній сфері діяльності.

З огляду на важливість місця малих і середніх підприємств в економічній структурі ЄС, на даний час ефективна внутрішньоекономічна інтеграція ЄС багато в чому визначається динамікою розвитку і співробітництва малих і середніх підприємств, яка визначається тим, наскільки ефективно й оптимально поєднуються два вектори - макроекономічний (загальнодержавна політика) та мікроекономічний (політика у сфері підприємництва).

Головними принципами ЄС у сфері регулювання та підтримки малого й середнього підприємництва є зміцнення єдиного внутрішнього ринку, інтернаціоналізація підприємницької діяльності на рівні підприємств, усунення адміністративних бар'єрів і створення єдиного економічного простору ЄС шляхом уніфікації законодавчої бази у сфері малого бізнесу, посилення взаємодії країн-членів ЄС з питань створення економічного й валютного союзів у рамках ЄС.

Водночас національна регуляторна політика держав-членів ЄС, базуючись на основах удосконалення нормативно-правових, організаційних умов, посилення конкурентоспроможності малих і середніх підприємств, останнім часом намагається відходити від прямої підтримки підприємств у формі позик і дотацій, а більше вдаватися до більш гнучких форм підтримки, наприклад надання консультаційної підтримки.

У країнах ЄС сформовано розгалужену мережу організацій, що займаються регулюванням і підтримкою розвитку малого й середнього підприємництва. Деякі з них мають державну форму власності, а значна частка їх є приватними установами. Що ж стосується органів державної влади, то у всіх

країнах ЄС відповідальність за розвиток малого та середнього підприємництва розподілено між кількома міністерствами або між спеціальними відділами з питань МСП, що функціонують усередині міністерств. Як правило, політика розвитку малого і середнього підприємництва впроваджується Міністерством економічних справ і/або Міністерством промисловості й торгівлі. Але інші міністерства також вживають заходи з підтримки підприємництва, наприклад: Міністерство зайнятості, Міністерство економіки, Центр громадської технології, спеціальні громадські банки тощо, діяльність яких пов'язана з наданням допомоги підприємствам з питань зайнятості, навчання, міжнародної торгівлі, розвитку.

Задля розширення ділового співробітництва між підприємствами на початку 80-х років було створено Бюро з питань зближення підприємств, яке має свої представництва не лише у країнах ЄС, але й у 20 інших країнах світу. Через мережу своїх відділень бюро отримує заявки компаній різних країн і сприяє налагодженню ділових зв'язків. У рамках ЄС діє мережа Європейського інформаційного центру, який обслуговує малі й середні підприємства і надає їм маркетингову інформацію про стан внутрішнього ринку. На даний час у країнах ЄС діє 210 таких інформаційних центрів та 14 кореспондентських центрів в інших країнах. Їх головна функція - збирати інформацію про попит і пропозицію малих і середніх підприємств. Створена у 1983 р. Європейська асоціація венчурного капіталу сприяє заснуванню й розвитку малих спільних фірм. Комісією ЄС сформовано й новий комітет, до складу якого увійшли офіційні особи та представники ділових кіл від кожної країни-члена ЄС і який займається питаннями спрощення процедур у сфері підприємництва.

Окреме місце займають питань регулювання митної справи. На сучасному етапі митне законодавство ЄС суттєво модернізується. Наразі країнами Співтовариства використовуються одночасно два регулюючих документи: «старий» Митний кодекс Співтовариства 1992 р. та «новий», модернізований Митний кодекс ЄС (ММК), який набрав чинності 24 червня 2008 р.

Актуальним питанням співробітництва Україна - ЄС на сучасному етапі є переговорний процес щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на заміну Угоди про партнерство та співробітництво (УПС), що міститиме також суттєву складову про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС (рис.3.1).

У тексті Спільної заяви за результатами Дванадцятого саміту Україна - ЄС (9 вересня 2008 р., м. Париж) лідери України та ЄС закріпили домовленість про те, що нова базова угода буде угодою про асоціацію, яка залишає відкритим шлях для подальшого прогресивного розвитку у відносинах між Україною та ЄС. Було також визнано, що „...Україна як європейська держава поділяє з країнами Європейського Союзу спільну історію та спільні цінності...". Лідери ЄС підтвердили визнання європейських спрямувань України і привітали її європейський вибір.

Рис.3.1. План співпраці України та Європейського Союзу [64]

Було домовлено, що Угода про асоціацію оновить спільні інституційні рамки, сприятиме поглибленню відносин у всіх галузях, посилить політичну асоціацію та економічну інтеграцію між Україною і Європейським Союзом на основі взаємних прав та обов'язків. Створення всеохоплюючої та поглибленої ЗВТ із масштабним сегментом наближення регуляторного законодавства України до стандартів ЄС сприятиме поступовій інтеграції України до

внутрішнього ринку ЄС. Порівняно з Угодою про партнерство та співробітництво, Угода про асоціацію є якісно новим, поглибленим форматом відносин між Україною та ЄС. Угоди такого типу були укладені свого часу з країнами Центральної та Східної Європи і є важливим та логічним кроком на шляху наближення в перспективі до наступного етапу.

В основі політичної асоціації - конвергенція позицій України та ЄС з усіх питань міжнародного миру та безпеки, забезпечення безпосередньої участі України у політиках, агенціях та програмах ЄС, спільність дій з метою забезпечення інтересів національної безпеки Української держави. Це стосується і єдиної регуляторної політики підприємницької діяльності взагалі та митної справи зокрема. ЄС очікує, що Україна здійснюватиме поступову адаптацію на основі принципу «найкращого зусилля» або для забезпечення повної відповідності свого законодавства положенням ММК, що є умовою приєднання до країн ЄС, але не є гарантією такого приєднання.

На регулювання митної справи впливає ряд таких глобальних інститутів, як: СОТ, ВМО, МВФ та інших. На підставі їх впливу здійснюється активна робота зі спрощення та уніфікації принципів і методів регулювання зовнішньої торгівлі, у тому числі форм та методів діяльності митних органів.

На цьому шляху існує низка невирішених завдань: уніфікації діяльності митних органів для полегшення міжнародної торгівлі; прискорення товарообігу при забезпеченні в повному обсязі контрольних, фіскальних і правоохоронних функцій; удосконалення механізму здійснення митних операцій; розширення міжнародного співробітництва у сфері митної діяльності [63].

Завдання координації діяльності митних органів різних країн, надання їм технічної допомоги, підготовки фахівців у сфері митної діяльності виконує ВМО, учасницею якої з 1992 р. є Україна [63].

Головною метою ВМО є сприяння підвищенню ефективності діяльності митних систем світу, прискорення світового товарообігу, полегшення переміщення товарів і пасажирів через митні кордони. Членство у ВМО дає Україні можливість реально впливати на формування торгового й митного

клімату у світі шляхом надання своїх пропозицій у процесі створення актів (стандартів, конвенцій, рекомендацій) цієї організації.

Діяльність ВМО націлена на уніфікацію багатьох митних процедур, що дозволить створити єдиний механізм регулювання митної справи у світі. Але перед державами багатьох країн стоять різні економічні завдання, зміст яких полягає у формуванні сприятливих умов бізнесу, збільшенні бюджетних надходжень, розвитку експортного та транзитного потенціалу, залученні прямих іноземних інвестицій. Тому кожна країна має свою систему регулювання господарської діяльності.

В Україні згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики» у сфері господарської діяльності визначено такі регуляторні органи; Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, інший державний орган, центральний орган виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцевий орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, а також посадова особа будь-якого із зазначених органів, якщо відповідно до законодавства ця особа має повноваження одноосібно приймати регуляторні акти. До регуляторних органів також належать територіальні органи центральних органів виконавчої влади, державні спеціалізовані установи та організації, некомерційні самоврядні організації, які здійснюють керівництво й управління окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо ці органи, установи та організації відповідно до своїх повноважень приймають регуляторні акти.

Однак, єдиного органу, який відповідав за формування балансу інтересів держави та бізнесу при здійсненні регуляторної політики згідно з законодавством, не визначено. Держкомпідприємництво та Мінекономрозвитку та торгівлі не мають достатньо повноважень для координації діяльності всіх органів виконавчої влади для формування балансу інтересів.

Слід зазначити, що в Україні, порівняно з іншими країнами, існує достатньо велика кількість документів для митного оформлення товарів, необхідних для митного оформлення, що гальмує здійснення зовнішньоекономічних операцій. Витрати на оформлення експорту складають 1230 дол. США, для порівняння - у Польщі аналогічні витрати - 884 дол. США. Витрати на оформлення імпорту в Україні складають 1250 дол. США за контейнер, у Польщі - 884 дол. США (табл.3.1). Крім того, не існує критеріїв визначення вищезазначеного балансу інтересів.

Таблиця 3.1

Характеристика митних процедур у зовнішній торгівлі деяких країн світу [50;69]

Країна	Кількість документів, необхідних для митного оформлення експорту	Кількість днів для митного оформлення товарів на експорт, днів	Витрати на оформлення експорту, дол. США за контейнер	Кількість документів, які необхідні для митного оформлення імпорту	Кількість днів для митного оформлення товару на імпорт, днів	Витрати на оформлення імпорту, дол. США за контейнер
Україна	6	31	1230	10	36	1250
Росія	8	36	2150	13	36	2150
Польща	5	17	884	5	27	884
Латвія	6	13	900	6	12	700
Китай	5	12	886	8	25	900
Індія	5	14	986	11	21	960
Канада	3	9	950	7	23	800
Австралія	3	11	750	9	26	750
Японія	2	14	800	9	20	850
Бразилія	4	15	1300	6	26	950
Мексика	4	17	1200	11	27	1200
Аргентина	5	21	1140	12	31	890
США	2	7	900	5	17	1100
Індонезія	5	17	870	7	21	1250
Туреччина	3	14	900	4	19	1300
В'єтнам	5	6	1000	9	23	700

Президентом України 20 квітня 2012 р. було підписано новий Митний кодекс України, який містить багато змін стосовно регулювання митної справи. Так, кінцеву мету митної політики України (ст. 5 МКУ) визначено як забезпечення національних митних інтересів і безпеки України, регулювання

зовнішньої торгівлі й захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення Державного бюджету.

МКУ визначив (ст. 7), що митні інтереси України - це її національні інтереси, забезпечення та реалізація яких досягаються шляхом здійснення державної митної справи, митна безпека - це стан захищеності митних інтересів України. Під забезпеченням митної безпеки можна розуміти впровадження в митній справі сукупності засобів, здатних протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам та викликам у сфері митних економічних відносин; забезпечити можливість досягнення необхідного рівня захищеності, надійності й усталеності митної служби шляхом створення ефективного регуляторного організаційно-економічного механізму [63].

Митні інтереси держави слід визначати поточним станом зовнішньоекономічних відносин, ступенем реалізації установлених стратегічних орієнтирів соціально-економічного розвитку, задоволенням матеріальних потреб громадян і ступенем захисту культурного середовища держави. Під митними інтересами держави слід розуміти специфічні національні інтереси держави, забезпечення та реалізація яких досягаються провадженням митної справи.

П. Пашко визначає три групи життєво важливих національних інтересів, недотримання яких негайно призведе до загрози національним інтересам (І група - життєво важливі), може заподіяти збитків, що зрештою вплине на життєво важливі інтереси (ІІ група - важливі), може заподіяти збитків, що суттєво вплине на життєво важливі інтереси (ІІІ група - периферійні) [63].

Категорія «митний інтерес» дуже важлива для розуміння сутності тих подій, явищ і процесів, які відбуваються у сфері міжнародних відносин. В основі інтересу лежать об'єктивні потреби, потреби суб'єкта або соціальної спільноти, обумовлені економічною, соціальною, політичною та іншими ситуаціями, у яких вони знаходяться. Згідно із Законом України «Про національну безпеку» національні інтереси - життєво важливі матеріальні, інтелектуальні та духовні цінності Українського народу як носія суверенітету і єдиного джерела

влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток.

Національні інтереси - інтегральний вираз інтересів усіх членів суспільства, що реалізуються через політичну систему відповідної держави як компроміс у поєднанні запитів кожної людини і суспільства загалом, але і помилково зрозумілий інтерес. Тому на цій основі можна узагальнити систему взаємодії суб'єктів, об'єктів та складових впливу національних інтересів.

Поняття «митні інтереси» формується саме в системі національних інтересів. П. Пашко зазначає, що визначення митних інтересів має ґрунтуватися на врахуванні таких чинників: сукупності економічних інтересів; сукупності цілей на конкретному етапі здійснення митної політики; поточному стані зовнішньоекономічної та митної безпеки; сукупності існуючих на цей час зовнішніх і внутрішніх загроз.

Проте при формуванні митного інтересу мають перетинатися потреби держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Збалансування інтересів цих двох сторін призведе до активізації зовнішньоекономічних операцій за рахунок створення сприятливих умов для введення бізнесу. Основні чинники, що визначають митні інтереси, необхідно доповнити збалансованим інтересом підприємців та уряду.

Для створення механізму регулювання митної справи в напрямі забезпечення митних інтересів доцільно визначити складові механізму забезпечення. По-перше - це об'єкти митної безпеки (або стану захищеності митних інтересів). До них можна віднести такі: людина і громадянин - їх інтереси у процесі здійснення митної справи (захищеності від небезпечних товарів, розвиток експортного потенціалу, відповідність митних процедур вимогам суспільства та міжнародній спільноті, приведення стану митно-тарифного регулювання відповідно до вимог суспільства та інтересів уряду); суспільство - його стан та історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси; держава -

стан національної безпеки та бюджетні надходження від здійснення митної справи.

По-друге, до суб'єктів забезпечення митних інтересів можна віднести:

- Президента України;
- Верховну Раду України;
- Кабінет Міністрів України;
- Міністерство доходів і зборів України;
- Міністерство економічного розвитку та торгівлі;
- Державний комітет з підприємництва та регуляторної політики; торгово-промислові палати; суди загальної юрисдикції;
- Прокуратуру України;
- Збройні сили України, Службу безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Державну прикордонну службу України.

Серед принципів забезпечення митних інтересів можна визначити такі:

- верховенство права;
- збалансування інтересів держави та бізнесу; розвиток транзитного потенціалу;
- пріоритет договірних засобів у розв'язанні конфліктів інтересів при здійсненні митної справи;
- своєчасність і адекватність заходів захисту митних інтересів;
- чітке розмежування повноважень і взаємодія органів державної влади в забезпеченні митної безпеки.

Вибір конкретних засобів і шляхів забезпечення митних інтересів України обумовлено необхідністю своєчасного вжиття заходів, адекватних характеру і масштабам загроз митним інтересам.

Серед пріоритетів митних інтересів можна визначити такі:

- ✓ інтеграція України у європейський політичний, економічний, правовий простір;

- ✓ розвиток міжнародних відносин у сфері митної справи з іншими державами світу в інтересах України;
- ✓ наближення митного законодавства до міжнародних вимог, але з урахування національних інтересів;
- ✓ заохочення прямих іноземних інвестицій;
- ✓ спрощення митних процедур відповідно до вимог ВМО;
- ✓ формування стимулів та обмежень здійснення митної справи відповідно до вимог держави та бізнесу з метою активізації зовнішньоекономічних операцій, збільшення бюджетних надходжень;
- ✓ розвиток експортного потенціалу;
- ✓ активізація зовнішньоекономічних операцій із давальницькою сировинною; прискорення товарообігу й пасажиропотоку через митний кордон; своєчасне й повне стягнення податків і митних зборів;
- ✓ ефективна організація боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил та оперативного запобігання їм (у тому числі попередження та відвернення правопорушень);
- ✓ забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладеними відповідно до закону;
- ✓ забезпечення конфіденційності інформації щодо суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх діяльності;
- ✓ створення системи обміну документами й інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами;
- ✓ упровадження, розвиток і технічне супроводження сучасних інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій у державній митній справі, які сумісні з аналогічними системами інших країн;

- ✓ контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;
- ✓ недопущення ввезення на територію держави неякісних товарів, використання і споживання яких становить небезпеку для здоров'я населення;
- ✓ створення умов для активізації розвитку економічних суб'єктів, вітчизняного науково-технічного й інноваційного потенціалів, підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- ✓ заохочення підприємств до ефективного зовнішньоекономічного співробітництва;
- ✓ забезпечення збалансованості структури зовнішньої торгівлі шляхом застосування прийнятих у міжнародній практиці заходів, що підвищить експортний потенціал, задовольнить потреби внутрішнього ринку, захистить вітчизняних товаровиробників;
- ✓ сприяння захисту прав інтелектуальної власності, ужиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів із порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності;
- ✓ установлення достовірності сертифікатів про походження товарів з України;
- ✓ недопущення ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні конфлікти, сепаратизм;
- ✓ розбудова митного кордону тощо.

Недостатнє врахування загроз і нехтування ними призводять до зниження темпів зростання національної економіки, зупинення виробництва, втрат бюджету, втрати транзитної привабливості України, незважаючи на її вигідне географічне розташування, до втрати зовнішньоекономічних переваг, ввезення неякісних товарів, використання і споживання яких загрожують здоров'ю та безпеці населення, до неконтрольованого вивезення стратегічно важливих

товарів з території України, ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні сутички, сепаратизм тощо.

Митні загрози є результатом суперечностей, що мають місце й формуються в самому суспільстві, зовнішньоекономічних сферах і видах, політичних та економічних відносинах, регіонах, у природних та інших явищах тощо, тому нагальною є потреба виявлення причин цих суперечностей для їх попередження та досягнення стану безпеки. Причини небезпеки - це суперечності, які призводять до загроз і результати прояву яких набувають якісно суттєвого характеру.

Законом України «Про основи національної безпеки України» визначено низку чинників, що діють у сфері зовнішніх економічних зв'язків і є загрозою національній безпеці України, зокрема:

- ✓ критичну залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку;
- ✓ нераціональну структуру експорту — з переважно сировинним характером і низькою питомою вагою продукції з високою часткою доданої вартості;
- ✓ велику боргову залежність держави, критичні обсяги державних боргів - зовнішнього та внутрішнього;
- ✓ небезпечне для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки.

Джерелами митної небезпеки можуть бути:

- спонтанність природних процесів і явищ, стихійні лиха, які унеможливають належний перебіг процесів зовнішньоекономічних відносин;
- випадковість (наприклад, як чинник суб'єктивного неналежного здійснення митних процедур);

- наявність протидіючих тенденцій, зіткнення суперечливих інтересів (від воєн до конкуренції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності);
- імовірнісний характер науково-технічного прогресу з його, наприклад, впливом на сучасні технічні засоби митного контролю;
- неможливість однозначного пізнання об'єкта, неповнота й недостовірність інформації про нього - явище, актуальне для митних органів, які не мають права на провадження оперативно-розшукової діяльності, а інформацію про суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності отримують від самого суб'єкта;
- обмеженість і недостатність ресурсів (чисельність митних органів протягом останнього часу зменшується, а інтенсивність експортно-імпорتنих операцій зростає з року на рік);
- відносна обмеженість свідомої діяльності людини, розбіжність у соціально-характерних мікрокліматах, світоглядах та традиціях для працівників різних митниць, розташованих по всій території України;
- незбалансованість основних компонентів господарського та управлінського механізмів митної служби, що підтверджується частими реорганізаціями системи.

Небезпеку можна трактувати як суттєвий ризик, виникнення якого є високо ймовірним. Тоді митна небезпека — об'єктивно існуюча можливість негативного впливу на стан митної безпеки, а її джерело — це сукупність реальних або потенційних економічних, політичних, техногенних та природних умов і явищ, їх властивостей і суперечностей, дій і намірів певних суб'єктів митних економічних відносин, яка містить у собі та створює (у різному поєднанні) ризикові ситуації, що сприяють виникненню намірів переміщення товарів і транспортних засобів на територію держави шляхом економічного й митного шахрайства, прояву деструктивних властивостей регуляторного

інструменту організації та забезпечення митної діяльності, а також інших митних небезпек.

Суб'єктами в цьому разі можуть виступати і Кабінет Міністрів України, і Міністерство фінансів України, і адміністрація Митної служби України, які приймають рішення з питань державної стратегії розвитку галузі, а також той, хто в праві оцінювати ймовірність настання можливих подій у зв'язку з виникненнями тих чи інших ризикованих ситуацій (реалізації подій, загроз, викликів) і пов'язаної з ними шкоди державі.

Структурно-логічна схема реалізації концепції митних інтересів повинна мати високий рівень оперативності реагування та простоту взаємозв'язків у системі (рис.3.2).

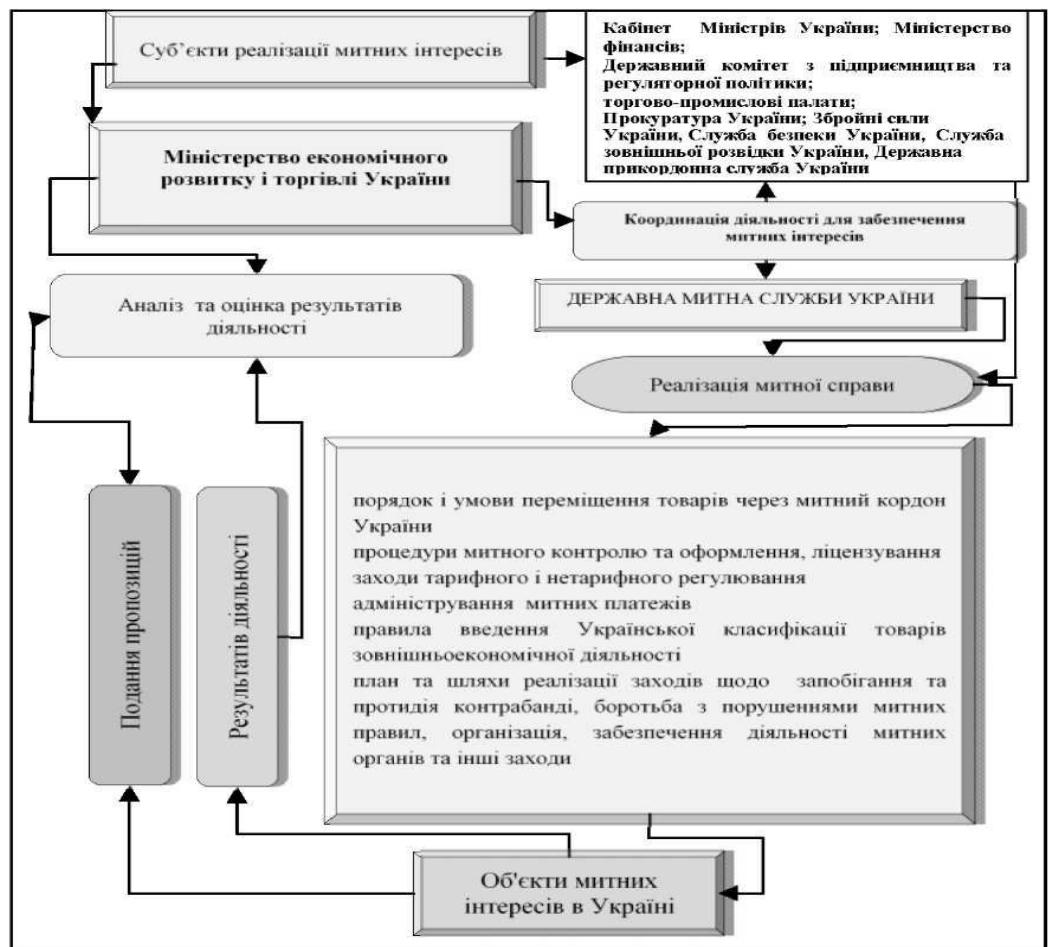

Рис. 3.2. Структурно-логічна схема реалізації концепції митних інтересів при здійсненні митної політики держави [50]

Отже, сучасні глобальні процеси не відбуваються хаотично, а є керованими та організованими, що стосується й митної справи. На формування митної справи впливають такі глобальні інститути, як СОТ, МВФ, ВМО.

У процесі своєї міжнародній співпраці Україна позиціонує себе як держава, яка прагне до євроінтеграції. ЄС очікує, що Україна здійснюватиме поступову адаптацію на основі принципу «найкращого зусилля» або для забезпечення повної відповідності свого законодавства положенням ММК, що є умовою приєднання до країн ЄС, але не є гарантією такого приєднання. У ЄС існує єдина політика регуляторної діяльності в підприємницької діяльності. У більшості країн відповідальним за регуляторну діяльність є Міністерство економічних справ і/або Міністерство промисловості й торгівлі. Задля розширення ділового співробітництва між підприємствами на початку 80-х років було створено Бюро з питань зближення підприємств, яке має свої представництва не лише у країнах ЄС, але й у 20 інших країнах світу. Україні також доцільно використовувати дану практику регуляторної діяльності.

Проте перед державами багатьох країн стоять різні економічні завдання, зміст яких полягає у формування сприятливих умов бізнесу, збільшенні бюджетних надходжень, розвитку експортного та транзитного потенціалу, залучення прямих іноземних інвестиції та ін. Тому кожна країна має свою систему регулювання господарської діяльності, підґрунтям якої є забезпечення національної безпеки. Єдиного органу, який відповідав за формування балансу інтересів держави та бізнесу при здійсненні регуляторної політики згідно із законодавством, не визначено. Держкомпідприємництво та Мінекономрозвитку та торгівлі не мають достатньо повноважень для координації діяльності всіх органів виконавчої влади для формування балансу інтересів.

З 1 червня 2012 р. набув чинності новий Митний кодекс України, у якому кінцевою метою митної політики України (ст. 5 МКУ) визначено забезпечення національних митних інтересів і безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі й захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення Державного бюджету. Тобто

категорія «митний інтерес» дозволить узагальнити та скоординувати діяльність державних органів у напрямі регуляторної діяльності в митній справі. Серед складових елементів концепції забезпечення митних інтересів можна визначити: суб'єктів забезпечення митних інтересів (Президента України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Міністерство доходів і зборів; Міністерство економічного розвитку та торгівлі; Державна митна служба України; Державний комітет з підприємництва та регуляторної політики; торгово-промислові палати; суди загальної юрисдикції; Прокуратура України; Збройні сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України; об'єкти (до них можна віднести такі: людина і громадянин - їх інтереси у процесі здійснення митної справи; суспільство - його стан та історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси; держава - стан національної безпеки та бюджетні надходження від здійснення митної справи).

Відповідальним за визначення пріоритетів забезпечення митних інтересів доцільно визначити Міністерство економічного розвитку та торгівлі, яке буде відповідно до чинників, які впливають на митні інтереси, приводити у відповідність до вимог держави та суспільства, міжнародної спільноти складові митної справи. Головним із чинників, які впливають на митні інтереси, є збалансування інтересів держави та бізнесу.

Для забезпечення митних інтересів необхідно розробити законопроект «Закон України про митну безпеку», у якому чітко визначити об'єкт, суб'єкт, принципи, критерії забезпечення митних інтересів, пріоритети митної безпеки, митні загрози та небезпеки, контроль за здійсненням забезпечення митної безпеки (аналогічний Закону України «Про національну безпеку»). Розробка концепції забезпечення митної безпеки та формування відповідної законодавчої бази дозволить сформулювати й забезпечити митні інтереси, держави з врахуванням інтересів уряду та бізнесу, міжнародних домовленостей і шляхів подальшої інтеграції.

Висновки до III розділу

Митні інтереси держави слід визначати поточним станом зовнішньоекономічних відносин, ступенем реалізації установлених стратегічних орієнтирів соціально-економічного розвитку, задоволенням матеріальних потреб громадян і ступенем захисту культурного середовища держави. Під митними інтересами держави слід розуміти специфічні національні інтереси держави, забезпечення та реалізація яких досягаються провадженням митної справи.

Недостатнє врахування загроз і нехтування ними призводять до зниження темпів зростання національної економіки, зупинення виробництва, втрат бюджету, втрати транзитної привабливості України, незважаючи на її вигідне географічне розташування, до втрати зовнішньоекономічних переваг, ввезення неякісних товарів, використання і споживання яких загрожують здоров'ю та безпеці населення, до неконтрольованого вивезення стратегічно важливих товарів з території України, ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні сутички, сепаратизм тощо.

На сьогоднішній день в державі існує розгорнута нормативно-правова база, яка надає право митним органам України встановлювати та підтримувати міжнародні зв'язки у галузі митної справи, як з митними органами зарубіжних країн, так і з міжнародними організаціями, статутна діяльність яких передбачає можливість здійснення співробітництва з митних питань.

Розглядаючи правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи особливу увагу слід звернути на положення, що закріплені в Митному кодексі України. В митній справі Україна додержується загальновизнаних у міжнародній практиці систем класифікації та кодування товарів, митних режимів, митної статистики, інших загальноприйнятих у світових митних відносинах норм і стандартів, а також забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань митної справи, укладених в установленому законом порядку. Міжнародне митне співробітництво з членами

міжнародного співтовариства Україною здійснюється на основі загально-визнаних принципів і норм міжнародного права.

Розвиток міжнародного співробітництва у галузі митної справи в Україні було віднесено до основних завдань митних органів України.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження теоретичних, організаційних та практичних аспектів реалізації митної політики в Україні можемо зробити наступні висновки та узагальнення.

1. Митна політика є відображенням завдань, які держава має на меті при її реалізації, тому постійно змінюється. Наприклад, Велика радянська енциклопедія (1946 р.) містить таке визначення: «митна політика - система заходів, проведених державою стосовно іноземних інвесторів і транзитних товарів та своїх експортних товарів. Вона є складовою частиною торгівельної політики й здійснюється з метою впливу на розміри, структуру і характер імпорту, експорту та транзиту шляхом устанавлення ввізного, вивізного і транзитного мита та інших зборів і податків, контингентування ввезення, заборони пропуску через кордон ввезених і товарів, що вивозяться, та ін.».

Митна політика характеризується не лише рядом підходів, але й різним розумінням об'єктів та суб'єктів. Порівняння різних підходів до митної політики та відповідного розуміння об'єктів та суб'єктів митної політики переконує нас у необхідності розробки управлінського підходу, в якому поєднуються управлінські аспекти всіх цих підходів.

2. Важливим видається також визначення базового поняття митної справи як засобу реалізації митної політики шляхом організації та провадження митної діяльності, яка, у свою чергу, є формою здійснення митної справи, котра включає в себе митне регулювання, митні правила, митні процедури, боротьбу з контрабандою й порушеннями митного законодавства, інші засоби забезпечення митної безпеки та досягнення цілей і виконання завдань, устанавлених державою для митної служби. Оскільки безпосередньо митна справа організується й реалізується митною службою, яка є органом виконавчої влади, якому делеговано право здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, то митна служба є головним суб'єктом забезпечення митної безпеки, а предметом митної безпеки, тобто тим, на захист чого митну безпеку спрямовано, є митні інтереси держави. Тоді об'єкт

митної безпеки – діяльність митної служби із забезпечення митних інтересів держави.

3. Міністерство доходів і зборів забезпечує найбільшу частку доходів бюджету. Так, до Зведеного бюджету України надходження склали 412,8 млрд. гривень або 84,9 відсотків доходів по країні.

За 2013 рік великими платниками податків до Державного бюджету України сплачено 188,6 млрд. гривень, що складає 58,8% від загальної суми надходжень до державного бюджету, в тому числі: податкових платежів - 117,6 млрд. гривень (73%); митних платежів - 51,3 млрд. гривень (27%).

До державного бюджету забезпечено 320,6 млрд. грн., у тому числі до загального фонду державного бюджету - 305,1 млрд. грн. платежів. Завдяки реалізації заходів з детінізації економіки забезпечено випереджаючі темпи зростання платежів над економічними показниками. Зокрема, темп росту платежів загального фонду державного бюджету, закріплених за головними управліннями, у 2013 році склав 102,3 відс. при зменшенні обсягів виробництва промислової продукції на 4,7 відс., темп росту платежів, закріплених за митницями, - 96 відс. при імпорті товарів - 92,6 відсотка.

4. У 2013 році до загального фонду Рівненською митницею перераховано 1 943 294,6 тис.грн. або 91,9% індикативних показників, що на 140 489,7 тис.грн. або на 6,7% менше, ніж у 2012 році (2 083 784,3 тис.грн.). Відставання від встановлених індикативних показників у 2012 році до загального фонду складає -170 246,6 тис.грн. або 8,1%. У 2013 році до спеціального фонду перераховано 460 249,1 тис.грн. або 88,1% індикативних показників, що на 60 469,8 тис.грн. або на 15,1% більше, ніж у 2012 році (399779,3 тис.грн.). Відставання від встановлених індикативних показників до спеціального фонду складає -62299,9 тис.грн. або 11,9%.

5. Фактори, що мали вплив на надходження митних платежів до бюджету в 2013 році:

1) Зменшення обсягу митного оформлення основними бюджето-формуєчими підприємствами – імпортерами нафтопродуктів, втрата платежів

8,6 млн.грн. (з 986,9 млн.грн. в 2012 році до 978,2 млн.грн. в 2013 році). Питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 40,7% (у 2012 році питома вага митного оформлення нафтопродуктів у загальних перерахуваннях митних платежів 39,7%) .

2) Здійснення митного оформлення у 2013 році ядерного пального та обладнання для Рівненської АЕС, митні платежі з якого склали 170,0 млн.грн., що на 84,5 млн. грн. менше, ніж у 2012 році (254,5 млн.грн.). Питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2013 році склала 7,1% (по загальному фонду – 8,7%),тоді як у 2012 році питома вага митного оформлення ядерного пального у загальних перерахуваннях митних платежів у 2012 році склала 9,0% (по загальному фонду – 12,2%).

3) В 2013 році порівняно з 2012 роком, митні платежі від оформлення основних бюджетоформуєчих товарів (без врахування нафтопродуктів та ядерного пального –1148,2 млн.грн.) склали 1255,3 млн.грн., що на 13,1 млн.грн. або на 1,1% більше показника 2012 року (1242,2 млн.грн., без врахування нафтопродуктів та ядерного пального – 1241,4 млн.грн.).

При цьому відбулося зменшення обсягу митного оформлення окремих традиційних бюджетоформуєчих товарів, які в 2012 році забезпечили вагомий надходження до бюджету.

4.Серед пріоритетів митних інтересів в процесі реалізації митної політики України можна визначити такі:

- ✓ інтеграція України у європейський політичний, економічний, правовий простір;
- ✓ розвиток міжнародних відносин у сфері митної справи з іншими державами світу в інтересах України;
- ✓ наближення митного законодавства до міжнародних вимог, але з урахування національних інтересів;
- ✓ заохочення прямих іноземних інвестицій;

- ✓ спрощення митних процедур відповідно до вимог ВМО;
- ✓ формування стимулів та обмежень здійснення митної справи відповідно до вимог держави та бізнесу з метою активізації зовнішньоекономічних операцій, збільшення бюджетних надходжень;
- ✓ розвиток експортного потенціалу;
- ✓ активізація зовнішньоекономічних операцій із давальницькою сировинною; прискорення товарообігу й пасажиропотоку через митний кордон; своєчасне й повне стягнення податків і митних зборів;
- ✓ ефективна організація боротьби з контрабандою й порушеннями митних правил та оперативного запобігання їм (у тому числі попередження та відвернення правопорушень);
- ✓ забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладеними відповідно до закону;
- ✓ забезпечення конфіденційності інформації щодо суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх діяльності;
- ✓ створення системи обміну документами й інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами;
- ✓ упровадження, розвиток і технічне супроводження сучасних інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій у державній митній справі, які сумісні з аналогічними системами інших країн;
- ✓ контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;
- ✓ недопущення ввезення на територію держави неякісних товарів, використання і споживання яких становить небезпеку для здоров'я населення;

- ✓ створення умов для активізації розвитку економічних суб'єктів, вітчизняного науково-технічного й інноваційного потенціалів, підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- ✓ заохочення підприємств до ефективного зовнішньоекономічного співробітництва;
- ✓ забезпечення збалансованості структури зовнішньої торгівлі шляхом застосування прийнятих у міжнародній практиці заходів, що підвищить експортний потенціал, задовольнить потреби внутрішнього ринку, захистить вітчизняних товаровиробників;
- ✓ сприяння захисту прав інтелектуальної власності, ужиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів із порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності;
- ✓ установлення достовірності сертифікатів про походження товарів з України;
- ✓ недопущення ввезення продукції низького морально-етичного змісту, зокрема такої, що пропагує міжнаціональні конфлікти, сепаратизм;
- ✓ розбудова митного кордону тощо.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ
Кафедра податків і фіскальної політики

Кобзяк Наталія Володимирівна

**Митна політика України в контексті інтеграційних
трансформацій**

Спеціальність 8.03050801 – Фінанси і кредит

Магістерська програма «Фінанси в системі митних органів»

ЧАСТИНА 2

ДОДАТКИ

ТЕРНОПІЛЬ – 2014

ДОДАТОК А
Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами
за січень 2014 року [27]

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол.	у % до	тис.дол.	у % до	
	США	січня 2013р.	США	січня 2013р.	
Всього	4388606,8	87,7	4531437,3	88,3	-142830,5
Країни СНД	1075035,0	70,8	1793358,5	86,1	-718323,5
Азербайджан	38434,5	59,6	2927,6	33,6	35506,8
Білорусь	105115,1	68,5	285797,9	114,2	-180682,8
Вірменія	7715,4	94,7	562,0	47,4	7153,5
Казахстан	60817,0	66,7	29669,6	31,7	31147,4
Киргизстан	5846,2	79,1	295,3	66,7	5550,9
Молдова, Республіка	45190,9	104,1	4345,2	71,8	40845,8
Російська Федерація	746536,5	67,4	1463270,5	85,1	-716734,0
Таджикистан	2407,9	59,9	434,1	274,3	1973,8
Туркменістан	37915,5	153,3	675,7	109,9	37239,7
Узбекистан	25056,1	167,1	5380,6	136,3	19675,5
Інші країни світу	3313571,8	95,1	2738078,8	89,9	575493,0
Європа	1564201,1	101,1	1590423,6	97,1	-26222,5
у тому числі					
Австрія	37416,0	88,5	35172,7	107,0	2243,3
Албанія	5076,6	175,1	111,0	177,7	4965,6
Бельгія	45785,4	144,0	35272,4	101,9	10512,9
Болгарія	64775,9	126,8	36610,3	187,9	28165,6
Боснія і Герцеговина	2014,5	231,3	1389,9	73,5	624,6
Велика Британія	69901,1	145,8	66959,6	92,8	2941,5
Греція	12587,4	57,9	24009,6	114,3	-11422,1
Данія	14060,6	189,5	14273,4	108,0	-212,9
Естонія	5092,7	49,4	4442,7	77,0	650,1
Ірландія	9762,5	70,9	11753,6	95,2	-1991,1
Ісландія	17,0	37,2	5531,1	52,3	-5514,1
Іспанія	129172,4	85,4	51704,1	89,8	77468,4
Італія	191522,3	77,0	96432,3	100,1	95090,0
Колишня Югославська					
Республіка Македонія	1857,7	66,1	2594,2	219,5	-736,4
Латвія	10678,2	68,5	5960,7	95,1	4717,5
Литва	25943,4	91,3	70617,1	79,5	-44673,7
Люксембург	635,4	272,0	1113,1	56,9	-477,7
Мальта	515,2	42,1	342,8	28,4	172,4
Нідерланди	99595,1	89,3	59508,2	104,3	40086,9
Німеччина	135934,5	115,2	334887,4	95,7	-198952,9
Норвегія	1838,7	25,5	33617,6	106,2	-31779,0
Польща	243811,7	122,5	203485,8	94,0	40326,0

Португалія	60685,1	190,8	4038,8	107,3	56646,3
Румунія	50130,7	127,4	89290,6	173,5	-39159,9
Сербія	9254,6	165,8	13343,8	232,7	-4089,2
Словаччина	66832,8	113,9	31988,0	88,6	34844,8
Словенія	948,3	104,4	7923,6	74,2	-6975,4
Угорщина	120314,1	106,0	83238,0	91,4	37076,1
Фарерські Острови	-	-	6371,5	779,9	-6371,5
Фінляндія	1814,1	56,3	21746,4	69,4	-19932,3
Франція	53177,8	57,9	91020,3	80,1	-37842,5
Хорватія	529,8	5,1	5447,5	438,1	-4917,7
Чехія	78057,8	119,2	50626,4	95,2	27431,4
Чорногорія	458,1	438,8	-	-	458,1
Швейцарія	8883,8	104,5	67253,7	90,5	-58369,9

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол.	у % до	тис.дол.	у % до	
	США	січня 2013р.	США	січня 2013р.	
Швеція	5117,7	138,8	22311,0	71,2	-17193,3
Азія	1209146,2	90,1	833043,4	80,4	376102,8
у тому числі					
Афганістан	509,6	105,8	47,1	12,7	462,5
Бангладеш	266,5	43,1	6359,6	136,0	-6093,1
В'єтнам	2203,7	108,5	25729,6	94,4	-23525,9
Гонконг	780,9	112,6	1267,7	73,2	-486,9
Грузія	29980,3	103,4	22716,0	192,4	7264,2
Ізраїль	50799,3	102,6	7624,2	62,6	43175,1
Індія	125204,6	52,4	59940,1	106,0	65264,5
Індонезія	27268,6	99,6	30686,7	85,7	-3418,0
Ірак	25155,9	42,0	22,4	-	25133,5
Іран, Ісламська Республіка	70488,1	189,8	3327,7	53,3	67160,4
Йорданія	14609,9	23,0	1669,9	123,0	12940,0
Камбоджа	1,9	-	1222,6	107,2	-1220,7
Катар	110,5	117,2	823,1	51,9	-712,7
Китай	273517,7	123,5	405165,6	75,2	-131647,8
Кіпр	46298,3	724,6	2231,6	66,0	44066,7
Корейська Народно-					
Демократична Республіка	371,0	194,1	32,4	22,6	338,6
Корея, Республіка	22363,0	77,6	33790,3	52,5	-11427,3
Кувейт	127,4	76,6	-	-	127,4
Лаоська Народно-					
Демократична Республіка	0,5	-	105,6	174,5	-105,1
Ліван	34166,3	42,4	95,7	22,0	34070,5
Малайзія	10494,6	73,7	12660,5	62,1	-2165,9
Монголія	2730,6	64,2	87,0	61,8	2643,5
Непал	214,5	-	3,9	-	210,6
Об'єднані Арабські Емірати	28659,8	160,8	3111,2	111,3	25548,5
Оман	1190,7	26,1	41,8	34,6	1148,9
Пакистан	11919,3	6385,5	10390,0	130,5	1529,3
Палестина	626,2	100,5	8,0	-	618,2
Саудівська Аравія	25457,1	74,4	11516,5	76,4	13940,6
Сирійська Арабська					
Республіка	6652,2	12,2	32,2	6,1	6619,9
Сінгапур	4486,0	20,0	6322,9	167,7	-1836,9
Таїланд	23529,1	6436,1	8924,8	55,4	14604,3
Тайвань, Провінція Китаю	3856,6	50,8	15744,6	70,1	-11888,0
Туреччина	330276,4	108,1	104405,9	82,2	225870,5
Філіппіни	14,3	2,4	1656,4	58,6	-1642,1
Шрі-Ланка	12,7	2,0	4978,4	95,7	-4965,7
Японія	34802,3	132,6	50272,5	113,2	-15470,2
Африка	418918,2	115,5	50766,1	82,1	368152,1
у тому числі					
Алжир	26415,4	162,7	1452,3	-	24963,0
Ангола	365,0	23,2	-	-	365,0
Габон	71,0	-	1207,0	28,0	-1136,0
Гана	3114,1	377,8	8017,3	83,6	-4903,2
Гвінея	116,6	191,1	6684,4	58,6	-6567,8
Джібуті	14676,9	123929,9	-	-	14676,9
Екваторіальна Гвінея	983,6	424,2	-	-	983,6
Ефіопія	6092,1	65,8	100,6	69,1	5991,5
Єгипет	286766,4	183,7	9746,7	67,7	277019,6
Замбія	28,5	-	266,3	-	-237,9
Зімбабве	-	-	356,1	65,6	-356,1
Камерун	709,9	150,6	0,8	0,4	709,1
Кенія	5161,2	125,1	883,5	87,5	4277,7

	Експорт		Імпорт		Сальдо
	тис.дол.	у % до	тис.дол.	у % до	
	США	січня 2013р.	США	січня 2013р.	
Конго, Демократична					
Республіка	262,3	72,0	-	-	262,3
Кот-д'Івуар	1103,3	21,2	8183,9	92,9	-7080,6
Лівія	17371,0	36,6	-	-	17371,0
Маврікій	406,9	-	376,2	461,2	30,7
Мавританія	48,0	0,6	536,1	287,6	-488,1
Мадагаскар	-	-	168,3	1639,3	-168,3
Малаві	-	-	1025,9	141,5	-1025,9
Малі	179,0	5,8	0,2	-	178,7
Марокко	15006,7	80,6	4025,9	175,1	10980,8
Мозамбік	-	-	1737,2	114,7	-1737,2
Нігерія	20442,4	139,0	1445,7	269,3	18996,6
Південна Африка	3606,7	24,2	2628,4	72,4	978,3
Сейшельські Острови	0,4	0,3	123,0	-	-122,6
Сенегал	3487,3	94,0	41,7	49219,7	3445,7
Судан	500,9	13,6	62,0	143,9	438,9
Танзанія, Об'єднана					
Республіка	576,2	-	326,9	65,2	249,3
Туніс	11186,1	22,2	716,2	43,7	10469,9
Уганда	14,2	16,1	534,4	575,3	-520,2
Америка	113855,0	51,0	239884,9	81,0	-126029,9
у тому числі					
Аргентина	24,7	6,5	6974,3	108,2	-6949,6
Бразилія	3793,9	26,6	27524,9	81,4	-23731,0
Віргінські Острови (Брит.)	35231,7	49,3	-	-	35231,7
Гайана	595,0	6116,0	1969,0	43,7	-1374,0
Гватемала	110,0	92,0	406,6	82,5	-296,6
Гренландія	-	-	177,3	80,5	-177,3
Домініканська Республіка	-	-	143,6	347,3	-143,6
Еквадор	133,9	326,4	25432,8	80,4	-25298,9
Канада	3280,0	35,9	16343,2	119,1	-13063,2
Колумбія	4399,8	45,9	869,8	61,7	3530,0
Коста-Ріка	83,2	-	3572,6	344,0	-3489,5
Куба	199,2	3,3	44,7	13,7	154,5
Мексика	22389,4	127,6	5590,3	84,1	16799,1
Панама	7038,0	3807,7	125,1	79,2	6913,0
Перу	549,2	5,3	762,6	102,1	-213,3
Пуерто-Ріко	-	-	116,6	59,7	-116,6
США	35612,4	45,7	143733,4	76,7	-108121,0
Уругвай	74,8	10195,9	678,1	66,6	-603,4

Чілі	246,0	257,8	5192,9	86,2	-4946,9
Австралія і Океанія	1316,1	55,7	18828,4	269,6	-17512,2
у тому числі					
Австралія	1070,5	48,3	4304,6	155,7	-3234,1
Нова Зеландія	172,3	632,3	14521,0	368,0	-14348,7
Інші	6135,0	96,6	5132,4	66,2	1002,7

ДОДАТОК Б
Товарна структура зовнішньої торгівлі за січень 2014 року [27]

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.дол. США	у % до січня 2013р.	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до січня 2013р.	у % до загального обсягу
Всього	4388606,8	87,7	100,0	4531437,3	88,3	100,0
I. Живі тварини, продукти						
тваринного походження	74701,4	108,1	1,7	144573,5	104,2	3,2
01 живі тварини	217,5	469,6	0,0	7890,5	97,5	0,2
02 м'ясо та їстівні субпродукти	19743,4	74,2	0,4	27737,4	75,3	0,6
03 риба і ракоподібні	1869,6	150,2	0,0	71896,7	96,3	1,6
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	52166,5	129,2	1,2	34637,6	197,8	0,8
05 інші продукти тваринного походження	704,4	89,8	0,0	2411,2	141,7	0,1
II. Продукти рослинного						
походження	714928,2	89,7	16,3	253362,9	93,2	5,6
06 живі дерева та інші рослини	68,5	182,5	0,0	6771,2	78,7	0,1
07 овочі	4440,4	59,8	0,1	17916,2	129,1	0,4
08 їстівні плоди та горіхи	7701,8	49,9	0,2	106394,1	79,7	2,3
09 кава, чай	677,7	86,9	0,0	18071,4	73,3	0,4
10 зернові культури	559141,0	100,7	12,7	69252,5	152,8	1,5
11 продукція борошномельно- круп'яної промисловості	10597,9	91,6	0,2	2101,8	117,4	0,0
12 насіння і плоди олійних рослин	125536,8	60,9	2,9	31205,4	76,1	0,7
13 шелак природний	15,6	83,8	0,0	1646,7	53,3	0,0
14 рослинні матеріали для виготовлення	6748,4	2302,1	0,2	3,7	27,5	0,0
III. Жири та олії тваринного						
або рослинного походження	268278,7	81,5	6,1	25510,2	95,9	0,6
IV. Готові харчові продукти						
16 продукти з м'яса, риби	3094,2	68,4	0,1	8480,7	82,1	0,2
17 цукор і кондитерські вироби з цукру	8514,8	38,6	0,2	5560,8	103,7	0,1
18 какао та продукти з нього	27049,7	58,1	0,6	33923,6	114,3	0,7
19 готові продукти із зерна	24225,6	92,8	0,6	12652,9	97,2	0,3
20 продукти переробки овочів	32424,8	113,7	0,7	19301,0	105,2	0,4
21 різні харчові продукти	21016,9	146,8	0,5	35418,4	94,9	0,8
22 алкогольні і безалкогольні напої та оцет	16839,8	78,7	0,4	42012,6	138,5	0,9
23 залишки і відходи харчової промисловості	90032,7	77,4	2,1	19637,9	118,7	0,4
24 тютюн і промислові замінники тютюну	11904,1	106,9	0,3	29565,0	111,8	0,7
V. Мінеральні продукти						
25 сіль; сірка; землі та каміння	634595,0	112,1	14,5	1535763,6	83,4	33,9
	31454,2	90,3	0,7	28642,8	98,1	0,6

Продовження додатку Б

Код і назва товарів	тис.дол.	Експорт		тис.дол.	Імпорт	
		у % до	у % до		у % до	у % до
згідно з УКТЗЕД		січня	загаль-		січня	загаль-
		2013р.	ного		2013р.	ного
			обсягу			обсягу
26 руди, шлак і зола	361460,3	118,2	8,2	56314,3	87,9	1,2
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	241680,5	107,1	5,5	1450806,5	83,0	32,0
з них:						
кам'яне вугілля	61127,7	134,6	1,4	96226,6	66,0	2,1
нафта сира (включаючи газовий конденсат)	-	-	-	105305,7	174,3	2,3
газ природний	-	-	-	663438,4	65,1	14,6
VI. Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	227528,3	48,6	5,2	510035,1	117,5	11,3
28 продукти неорганічної хімії	94989,9	54,0	2,2	21411,6	122,2	0,5
29 органічні хімічні сполуки	12956,2	78,1	0,3	44854,3	96,3	1,0
30 фармацевтична продукція	11962,7	87,3	0,3	176358,4	123,5	3,9
31 добрива	51654,8	25,6	1,2	72058,8	169,0	1,6
32 екстракти дубильні	20550,9	83,9	0,5	20739,8	86,8	0,5
33 ефірні олії	13012,4	88,4	0,3	54381,5	101,5	1,2
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	9745,5	98,8	0,2	20977,0	85,7	0,5
35 білкові речовини	2340,4	86,0	0,1	7875,2	87,7	0,2
36 порох і вибухові речовини	308,8	75,4	0,0	1683,0	105,9	0,0
37 фотографічні або кінематографічні товари	35,0	48,4	0,0	1470,3	79,0	0,0
38 різноманітна хімічна продукція	9971,8	123,9	0,2	88225,3	125,5	1,9
VII. Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	43396,6	82,7	1,0	225269,6	82,9	5,0
39 пластмаси, полімерні матеріали	33295,6	85,3	0,8	181432,3	83,0	4,0
40 каучук, гума	10100,9	75,2	0,2	43837,3	82,5	1,0
VIII. Шкури необроблені, шкіра вичищена	10384,2	108,0	0,2	17830,4	87,3	0,4
41 шкури	5692,9	111,6	0,1	7541,4	116,0	0,2
42 вироби із шкіри	3379,6	104,7	0,1	9824,4	72,6	0,2
43 натуральне та штучне хутро	1311,7	101,7	0,0	464,5	118,7	0,0
IX. Деревина і вироби з деревини	86282,9	111,1	2,0	22511,9	121,7	0,5
44 деревина і вироби з деревини	86265,1	111,2	2,0	21404,6	120,1	0,5
45 корок та вироби з нього	5,7	936,9	0,0	727,3	142,3	0,0

46 вироби із соломи	12,2	18,0	0,0	380,0	236,6	0,0
X. Маса з деревини або інших волокнистих целюлозних матеріалів	69742,8	89,0	1,6	101837,3	74,2	2,2
47 маса з деревини	87,6	213,5	0,0	8978,3	79,6	0,2
48 папір та картон	55619,9	83,1	1,3	80620,2	67,6	1,8
49 друкована продукція	14035,3	123,2	0,3	12238,8	181,2	0,3

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	тис.дол. США	Експорт		тис.дол. США	Імпорт	
		у % до січня 2013р.	у % до загального обсягу		у % до січня 2013р.	у % до загального обсягу
XI. Текстильні матеріали та текстильні вироби	67497,2	104,7	1,5	146335,7	95,4	3,2
50 шовк	1,8	110,5	0,0	198,2	172,6	0,0
51 вовна	704,6	159,4	0,0	2253,7	145,0	0,0
52 бавовна	331,3	94,8	0,0	12650,5	80,4	0,3
53 інші текстильні волокна	145,0	132,9	0,0	993,8	53,7	0,0
54 нитки синтетичні або штучні	588,8	148,3	0,0	19103,1	148,0	0,4
55 синтетичні або штучні штапельні волокна	1153,4	188,5	0,0	14008,7	87,4	0,3
56 вата	2979,2	143,7	0,1	10198,2	108,3	0,2
57 килими	1289,3	96,2	0,0	2335,1	103,3	0,1
58 спеціальні тканини	349,8	181,1	0,0	2709,0	77,8	0,1
59 текстильні матеріали	1028,4	123,2	0,0	6903,9	95,8	0,2
60 трикотажні полотна	975,8	127,1	0,0	4840,5	101,0	0,1
61 одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	13577,5	96,2	0,3	24514,7	92,5	0,5
62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	35778,2	99,1	0,8	28965,7	81,1	0,6
63 інші готові текстильні вироби	8594,1	121,1	0,2	16660,6	105,3	0,4
XII. Взуття, головні убори, парасольки	16709,4	120,5	0,4	45617,1	67,2	1,0
64 взуття	16026,9	120,7	0,4	43523,0	66,3	1,0
65 головні убори	180,9	216,5	0,0	707,0	101,1	0,0
66 парасольки	490,2	100,1	0,0	294,7	127,3	0,0
67 оброблені пір'я та пух	11,3	135,5	0,0	1092,4	83,4	0,0
XIII. Вироби з каменю, гіпсу, цементу	30358,6	88,6	0,7	53273,9	90,4	1,2
68 вироби з каменю, гіпсу, цементу	6181,7	91,8	0,1	20910,5	108,1	0,5
69 керамічні вироби	15741,7	83,9	0,4	15112,9	70,0	0,3
70 скло та вироби із скла	8435,2	96,3	0,2	17250,5	96,0	0,4
XIV. 71 Перли природні або культивовані, дорогоцінне або напівдорогоцінне каміння	5225,2	39,9	0,1	53480,5	111,3	1,2
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	1293121,7	97,3	29,5	265472,7	90,9	5,9
72 чорні метали	1140045,3	99,2	26,0	115383,9	97,9	2,5
73 вироби з чорних металів	117298,1	86,3	2,7	65140,0	92,3	1,4
74 мідь і вироби з неї	9452,6	64,5	0,2	2906,1	25,7	0,1
75 нікель і вироби з нього	92,3	5,7	0,0	13711,7	61,2	0,3
76 алюміній і вироби з нього	8489,2	117,2	0,2	25312,3	90,8	0,6
78 свинець і вироби з нього	1529,5	104,8	0,0	1713,9	92,4	0,0
79 цинк і вироби з нього	1528,0	1102,8	0,0	2221,3	70,7	0,0
80 олово і вироби з нього	1,0	233,3	0,0	517,0	132,0	0,0
81 інші недорогоцінні метали	5298,3	59,4	0,1	8919,0	111,7	0,2
82 інструменти, ножові вироби	2003,1	111,0	0,0	15011,5	100,1	0,3
83 інші вироби з недорогоцінних металів	7384,3	95,1	0,2	14636,1	105,9	0,3

Продовження додатку Б

Код і назва товарів	Тис. дол. США	Експорт		Тис. дол. США	Імпорт	
		у % до січня 2013р.	у % до загаль- ного обсягу		у % до січня 2013р.	у % до загаль- ного обсягу
згідно з УКТЗЕД						
XVI. Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	407336,4	87,7	9,3	552191,1	76,5	12,2
84 реактори ядерні, котли, машини	204074,9	86,3	4,7	268393,7	75,9	5,9
85 електричні машини	203261,6	89,1	4,6	283797,4	77,1	6,3
XVII. Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	113647,5	40,0	2,6	256612,4	79,9	5,7
86 залізничні локомотиви	87397,3	35,1	2,0	19253,2	70,0	0,4
87 засоби наземного транспорту, крім залізничного	15560,1	102,0	0,4	234029,1	81,3	5,2
88 літальні апарати	8758,5	89,7	0,2	914,7	19,9	0,0
89 судна	1931,6	19,8	0,0	2415,4	171,5	0,1
XVIII. Прилади та апарати оптичні, фотографічні	16257,4	84,9	0,4	47907,0	76,1	1,1
90 прилади та апарати оптичні, фотографічні	16129,8	85,5	0,4	45842,1	76,1	1,0
91 годинники	126,5	55,6	0,0	1073,7	57,0	0,0
92 музичні інструменти	1,0	1,8	0,0	991,2	118,4	0,0
XX. Різні промислові товари	50051,0	136,2	1,1	58084,2	107,5	1,3
94 меблі	37279,6	113,7	0,8	23017,2	89,2	0,5
95 іграшки	4706,9	124,7	0,1	15219,5	75,6	0,3
96 різні готові вироби	8064,5	4312,4	0,2	19847,5	245,6	0,4
XXI. 97 Твори мистецтва	23,2	156,5	0,0	7634,2	1910,1	0,2
Різне	23438,5	418,0	0,5	1581,2	115,3	0,0

ДОДАТОК В
Обсяги експорту-імпорту товарів за регіонами України
за січень 2014 року [27]

	Експорт			Імпорт			Сальдо
	тис до л	у % до	у % до	тис дол	у % до	у % до	
		січня	загального		січня	загального	
	США	2013р.	обсягу	США	2013р.	обсягу	
Україна	4388606,8	87,7	100,0	4531437,3	88,3	100,0	-142830,5
Автономна Республіка							
Крим	39867,3	70,1	0,9	30416,9	46,7	0,7	9450,4
області							
Вінницька	48169,3	82,6	1,1	30557,4	140,8	0,7	17611,9
Волинська	43054,1	96,6	1,0	43931,1	63,4	1,0	-877,0
Дніпропетровська	624410,2	85,0	14,2	279436,5	84,1	6,2	344973,7
Донецька	902622,6	88,2	20,6	213699,8	74,4	4,7	688922,8
Житомирська	45699,1	104,9	1,0	17935,8	61,7	0,4	27763,3
Закарпатська	101854,3	98,9	2,3	130677,6	80,9	2,9	-28823,3
Запорізька	221611,6	81,1	5,0	107181,5	72,9	2,4	114430,1
Івано-Франківська	34845,6	120,4	0,8	31768,2	97,9	0,7	3077,4
Київська	171615,5	101,1	3,9	305369,6	106,8	6,7	-133754,1
Кіровоградська	44248,5	113,0	1,0	11820,6	101,8	0,3	32427,9
Луганська	209051,0	72,7	4,8	96353,6	70,7	2,1	112697,4
Львівська	98684,1	111,1	2,2	186682,7	113,5	4,1	-87998,6
Миколаївська	105000,6	68,1	2,4	32219,2	62,9	0,7	72781,4
Одеська	154528,4	128,7	3,5	265205,5	109,6	5,9	-110677,1
Полтавська	175585,5	78,9	4,0	74604,3	86,9	1,6	100981,2
Рівненська	36088,1	87,0	0,8	14852,9	77,2	0,3	21235,2
Сумська	47037,3	73,7	1,1	31880,6	79,0	0,7	15156,7
Тернопільська	24278,4	103,4	0,6	24632,8	135,5	0,5	-354,4
Харківська	117279,9	89,0	2,7	132168,9	90,7	2,9	-14889,0
Херсонська	17340,6	69,2	0,4	12609,6	100,5	0,3	4731,0
Хмельницька	34788,4	86,0	0,8	28446,0	115,0	0,6	6342,4
Черкаська	36715,4	46,0	0,8	28816,4	90,7	0,6	7899,0
Чернівецька	6849,3	89,1	0,2	6574,1	81,5	0,1	275,2
Чернігівська	48694,2	93,5	1,1	37945,9	92,6	0,8	10748,3
міста							
Київ	977180,3	91,5	22,3	1556047,0	100,6	34,3	-578866,7
Севастополь	9495,6	147,0	0,2	5877,2	68,2	0,1	3618,4

Додаток Г

**Основні бюджетоформуючі суб'єкти ЗЕД в зоні діяльності Рівненської
митниці в 2012-2013 рр. [28]**

№ з/п	Назва суб'єкта	2013 рік	2012 рік	Різниця +-, тис. грн.	Відхилення, %
1	ПП "ОККО-БІЗНЕС"	419 811,92	417 812,50	1 999,42	0,48
2	ТзОВ "Альтер-Топ"	217 953,06	238 098,55	-20 145,49	-8,46
3	ДП "Енергоатом" "Рівненська АЕС"	174 524,68	264 768,84	-90 244,16	-34,08
4	ТОВ "СОКАР ЕНЕРДЖІ УКРАЇНА"	126 622,38	154 432,73	-27 810,35	-18,01
5	ПП "ЛУКОЙЛ-УКРАЇНА"	110 954,27	77 483,75	33 470,52	43,2
6	ТОВ "ПРОМ - ГАЗ - ІНВЕСТ "	108 481,07	70 218,72	38 262,36	54,49
7	ТзОВ "БНК-Україна"	60 866,78	19 354,79	41 511,99	214,48
8	ТзОВ "Альянс Ойл Україна"	57 585,58	94 052,57	-36 466,99	-38,77
9	ПП "М-ТРЕЙДІНГ".	49 658,43	38 972,11	10 686,33	27,42
10	ПАТ компанія "РАЙЗ"	42 802,25	171 741,28	-128 939,02	-75,08
11	ПП "Укр-Петроль"	42 783,42	33 912,45	8 870,97	26,16
12	ПП"КАЖАН-Л"	39 773,73	4 742,24	35 031,49	738,71
13	ПАТ "РІВНЕАЗОТ"	38 858,72	29 114,72	9 744,00	33,47
14	ПП "ЕКСІМ ГРУП"	31 092,87		31 092,87	
15	ТОВ "Автохолл"	28 427,09		28 427,09	
16	ТОВ «ГЛУ»ТОРФ ЛЕНД УКРАЇНА"	27 986,57		27 986,57	
17	Представництво 'ТОДІНІ КОСТРУЦІОНІ ДЖЕНЕРАЛІ С.П.А.'	26 825,60	39 319,77	-12 494,17	-31,78
18	ТОВ"СВИСПАН ЛІМІТЕД"	25 240,00	16 424,15	8 815,86	53,68
19	ПАТ "Волинь-Цемент"	23 161,77	53 805,91	-30 644,14	-56,95
20	ТОВ "АЛС ЗАХІД"	22 520,86	34 904,80	-12 383,94	-35,48
21	ПрАТ"Консюмерс-Скло-Зоря'	21 144,68	9 536,80	11 607,88	121,72
22	ТОВ ВП "АКВАТОН"	20 076,55	27 984,92	-7 908,37	-28,26
23	ТОВ "ЛЕ ФЛОР"	17 131,38		17 131,38	
24	ТОВ "Морган Феніче"	17 100,22	10 727,70	6 372,51	59,4
25	ТОВ "АМАКО Україна"	14 977,76	2 430,95	12 546,81	516,13
26	ТзОВ "ТРИУМФ-АВТО"	14 849,70	3 299,16	11 550,54	350,11
27	П П "ЗАХІДОПТТОРГ"	13 994,42	8 757,40	5 237,02	59,8
28	ТОВ " ВИСОКОВОЛЬТНИЙ СОЮЗ - РЗВА"	12 534,30	18 022,83	-5 488,53	-30,45
29	ТОВ "ДжіДжіЕл"	11 743,63	34,04	11 709,59	
30	ТОВ "ПІК-АВТО"	11 421,73	1 106,14	10 315,59	932,57